

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
V L A D A

Broj: 02/1-11- 6746/25
Tuzla, 18.03.2025. godine

Na osnovu člana 5. i 29. Zakona o Vladi Tuzlanskog kantona („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 17/00, 1/05, 11/06, 13/11 i 15/17), Vlada Tuzlanskog kantona na sjednici održanoj dana 18.03.2025. godine, donosi

ZAKLJUČAK

I

Prihvata se Izvještaj Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede o realizaciji novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2024. godini.

II

Izvještaj iz tačke I ovog Zaključka uputit će se Skupštini Tuzlanskog kantona na razmatranje.

DOSTAVITI:

- 1 x Skupštini Tuzlanskog kantona
- 1 x Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva
i vodoprivrede
- 1 x Evidenciji
- 1 x a/a

PREMIJER KANTONA

Irfan Halilagić

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
TUZLANSKI KANTON
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede

IZVJEŠTAJ
O REALIZACIJI NOVČANIH PODRŠKI U POLJOPRIVREDI I RURALNOM
RAZVOJU U 2024. GODINI

Tuzla, mart 2025. godine

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI NOVČANIH PODRŠKI U POLJOPRIVREDI I RURALNOM RAZVOJU U 2024. GODINI

Zakonom o poljoprivredi ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 88/07, 4/10, 27/12, 7/13 i 82/21) definisani su sljedeći ciljevi poljoprivredne politike u Federaciji BiH:

1. povećanje samodovoljnosti domaćim poljoprivrednim proizvodima i stvaranje uvjeta u kojima će se potrošačima osigurati odgovarajuća i stabilna ponuda poljoprivrednih proizvoda u skladu sa njihovim zahtjevima, posebno u pogledu cijene i kvaliteta, te zdravstvene ispravnosti hrane,
2. povećanje i unapređenje poljoprivredne proizvodnje i izvoza s ciljem jačanja konkurentnosti na domaćem i inozemnom tržištu,
3. osiguranje stabilnog poljoprivrednog dohotka i omogućavanje adekvatnog životnog standarda poljoprivrednim proizvođačima,
4. tehničko-tehnološko unapređenje sektora poljoprivrede, osiguranje harmonizacije i integracije sektora poljoprivrede u EU i globalno tržište,
6. racionalno korištenje i očuvanje prirodnih resursa, zaštita okoline i unapređenje integralne i organske poljoprivrede,
7. razvoj i očuvanje ruralnih područja i očuvanje tradicionalnih ruralnih vrijednosti i
8. iznalaženje povoljnijih uvjeta za rješavanje radno-pravnog statusa poljoprivrednih proizvođača.

Realizacija navedenih ciljeva osigurava se provođenjem mjera poljoprivredne politike koje se, s obzirom na područje djelovanja, dijele na mjere:

1. tržišno-cjenovne politike,
2. strukturne politike,
3. zemljišne politike i
4. mjere novčanih podrški u poljoprivredi.

Mjere novčanih podrški u poljoprivredi su novčana sredstva iz budžeta koja imaju za cilj podršku poljoprivrednoj proizvodnji i razvoju ruralnih područja. Novčane podrške u sklopu mjera podrške proizvodnji provode se kroz model poticaja proizvodnji, a plaćanja u sklopu mjera strukturne politike provode se kroz: model kapitalnih ulaganja, model ruralnog razvoja, model podrške dohotku i model ostalih vrsta podrški.

Mjere poljoprivredne politike iz nadležnosti Federacije finansiraju se iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Budžet Federacije) i drugih izvora, a mjere poljoprivredne politike iz nadležnosti kantona finansiraju se iz budžeta kantona.

Članom 5. Zakona o poljoprivredi propisano je da se poljoprivredna politika u Federaciji BiH provodi u skladu sa odredbama Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji (u daljnjem tekstu: Strategija).

Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u saradnji sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede utvrđuje i priprema osnovne elemente za izradu strategije, te je nakon izrade stavlja u javnu raspravu i dostavlja na razmatranje i utvrđivanje prijedloga Vladi Federacije BiH, nakon čega Vlada Strategiju dostavlja Parlamentu Federacije BiH na usvajanje.

Strategija je osnovni srednjoročni strateško-razvojni dokument kojim se utvrđuju politike, ciljevi i mjere za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja u Federaciji BiH u periodu programski usklađenom sa periodom trajanja aktuelne Zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije. Njome se utvrđuju ciljevi i prioriteti razvoja poljoprivrede i ruralnog razvoja u Federaciji BiH, način njihovog ostvarivanja, finansijski i institucionalni okvir za provedbu, monitoring, evaluacija i izvještavanja.

U 2024. godini, nakon višegodišnjeg prolongiranja, usvojena je Strategija poljoprivrede i ruralnog razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021-2027. godina ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 75/24, u daljem tekstu: Strategija), kao nastavak ranije započetog procesa strateškog planiranja u sektoru poljoprivrede.

Strategijom su definisana četiri strateška cilja sa pratećim prioritetima:

1. Pametan, otporan i diverzificiran sektor poljoprivrede sa zajamčenom povećanom sigurnošću snabdijevanja hranom,
2. Snažnija primjena ekoloških praksi u proizvodnji kojima se prilagođava i ublažava uticaj klimatskih promjena,
3. Snažnija društveno-ekonomska struktura (održivog razvoja) ruralnih područja i
4. Moderniziran poljoprivredni sektor kao rezultat poticanja i razmjene znanja, inovacija i digitalizacije u poljoprivredi i ruralnim područjima.

Vizija Strategije predviđa da će realizacijom navedenih strateških ciljeva postići očuvanje bioraznolikosti, jačanjem ekoloških praksi, većim korištenjem održive energije i podrškom efikasnijem upravljanju prirodnim resursima, te tako ublažiti negativan uticaj klimatskih promjena na sektor. Ruralna područja Federacije BiH će biti ojačana privlačenjem mladih poljoprivrednih proizvođača stvaranjem poslovnog ambijenta, promocijom zapošljavanja, rasta socijalne inkluzije i lokalnim razvojem društveno-ekonomske strukture. Federacija BiH ima izgrađen moderan, konkurentan, tržištu prilagođen, sektor poljoprivrede nastao podrškom i razmjenom znanja, inovacija i digitalizacije što predstavlja osnov poboljšanja kvalitete života svih građana, a posebno stanovnika ruralnih područja.

Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 42/10 i 99/19, u daljem tekstu: Federalni zakon) i Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 8/14, 2/16 i 4/18, 12/20 i 10/24, u daljem tekstu: Kantonalni zakon) i podzakonskim aktima donesenim na osnovu navedenih zakona, definisani su izbor prioriteta za novčanu podršku korisnicima prava-poljoprivrednim gazdinstvima, novčani iznosi za pojedine vrste podrški i uvjeti koje moraju ispunjavati poljoprivredna gazdinstva da bi ostvarila pravo na novčanu podršku. Federalnim zakonom je definisano da kantonalna ministarstva ne mogu poticati proizvodnje iz modela poticaja proizvodnji definiranog u Dodatku II, koji čini sastavni dio navedenog zakona. Kantonalna ministarstva mogu vršiti isplatu poticaja za druge proizvodnje od kantonalnog interesa kao i za proizvodnje iz Dodatka II. Federalnog zakona, ali samo do minimalne poticane količine navedene u Dodatku II.

Kantonalna ministarstva dužna su u provođenju svojih modela kapitalnih ulaganja i modela ruralnog razvoja vršiti usklađivanje sa istim modelima na federalnom nivou.

I Realizacija novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u 2024. godini

Novčane podrške iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine realizirane su u skladu sa Federalnim zakonom, Programom utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Subvencija privatnim preduzećima i poduzetnicima - Poticaj za poljoprivredu" utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 25/24, 33/24, 95/24 i 104/24; u daljem tekstu Federalni program), Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 43/24, 73/24, 91/24 i 104/24), Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ruralnog razvoja ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 33/24 i 62/24) i Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta novčanih podrški u poljoprivredi ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 74/24).

Federalnim programom utvrđuje se godišnji iznos sredstava novčanih podrški, vrste mjera i raspodjela sredstava po mjerama, te opći i posebni uvjeti za njihovo ostvarivanje, a svrha njegovog donošenja je provođenje mjera iz Strategije.

Novčane podrške u sklopu mjera podrške proizvodnji realizovane su kroz model podrške proizvodnji, dok su novčane podrške u sklopu mjera strukturne politike realizovane kroz model ruralnog razvoja i model ostalih vrsta podrški.

Pravilnikom o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu proizvodnji propisani su opći i posebni uvjeti koje moraju ispuniti fizička i pravna lica (u daljem tekstu: klijenti) za ostvarenje prava na novčanu podršku u oblasti biljne i animalne proizvodnje, propisana potrebna dokumentacija i obrasci, način isplate, te nadzor i kontrola. Zahtjeve za ostvarivanje prava na novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji klijenti podnose Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Kantonalno ministarstvo).

Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja novčane podrške po modelu ruralnog razvoja propisani su opći i posebni uvjeti koje moraju ispuniti klijenti za ostvarenje prava na novčanu podršku po modelu ruralnog razvoja. U 2024. godini su po ovom modelu bila planirane novčane podrške za investicije u poljoprivredne mašine i priključne uređaje za biljnu proizvodnju ili stočarstvo, podršku investicijama u opremu za biljnu proizvodnju, stočarstvo ili ribarstvo), sufinansiranje nabavke rasplodne stoke, podrške investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata na poljoprivrednim gazdinstvima, podrške investicijama u podizanju višegodišnjih nasada, podrška investicijama u adaptiranje ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata na poljoprivrednom gazdinstvu u funkciji priprema za legaliziranje i ispunjavanje okolišnih standarda, podrške investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata prehrambene industrije, podrške investicijama u poljoprivredna gazdinstva na izrazito siromašnim područjima sa nerazvijenom poljoprivrednom proizvodnjom, kao i podrške mladim poljoprivrednicima za pokretanje poslovanja u formi porodičnog poljoprivrednog gazdinstva ili obrta, koja su po prvi puta upisana u Registar poljoprivrednih gazdinstava nakon 01.08. prethodne godine. Putem ovog modela sufinansirana je i mjera za zaštitu ruralnog okoliša, kroz podršku certificiranju organske proizvodnje.

Kroz ovaj model finansirana je i podrška investicijama u poljoprivredna gazdinstava i prehrambenu industriju, koja se realizuje u saradnji sa Razvojnou bankom Federacije BiH.

Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih podrški po modelu ostalih vrsta novčanih podrški u poljoprivredi propisani su opći i posebni uvjeti koje moraju ispuniti klijenti za ostvarenje prava na novčanu podršku po modelu ostalih vrsta podrški, potrebna dokumentacija i obrasci, način isplate, te obaveze klijenata. Kroz ovaj model finansirane su sljedeće vrste podrški: sufinansiranje troška premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji, sufinansiranje organizovanja stručnih skupova, simpozija, seminara i sajмова, sufinansiranje realizacije projekata od značaja za Federaciju BiH, sufinansiranje organizovanja poljoprivrednika (zadruga, udruženja, savezi, komore i sl.), sufinansiranje troškova standardizacije proizvoda, odnosno proizvodnje i podrška provođenju mjera zemljišne politike.

Zahtjeve za ostvarenje novčane podrške po modelu ruralnog razvoja i modelu ostalih vrsta novčanih podrški klijenti su podnosili Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu: Federalno ministarstvo).

U tabeli br. 1 prikazane su vrste proizvodnji i djelatnosti koje su u okviru pojedinih modela podržane u 2024. godini iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine sa iznosom novčane podrške po jedinici mjere za pravna lica i obrte i fizička lica, s obzirom da je Programom za većinu proizvodnji planiran i veći iznos novčane podrške po jedinici mjere za pravna lica i obrte u odnosu na fizička lica.

Programom su planirana i dodatna plaćanja na osnovni iznos podrške za pojedine strateške proizvodnje, kao i dodatno plaćanje za organsku proizvodnju.

Tabela broj 1.

r/b	VRSTA PROIZVODNJE	Osnovno plaćanje pravne osobe i obrti KM/ha	Osnovno plaćanje fizičke osobe KM/ha	Dodatak na osnovno plaćanje KM	Dodatak za dizel KM/ha	Dodatak za organsku proizvodnju
A	MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI					
A/1	BILJNA PROIZVODNJA					
A/1-1	Proizvodnja ratarskih, povrtnarskih, voćarskih kultura, grožđa i maslina					
1.	Hljebna žita	500	500	400	100	200
2.	Stočna žita	500	400	/	100	200
2.a	Kukuruz u zrnu	500	500	100	100	200
3.	Krmno bilje	500	400	/	100	200
4.	Uljarice	500	400	200	100	200
5.	Heljda	500	400	200	100	200
6.	Ljekovito i aromatično bilje	500	400	200	100	200
7.	Povrće	500	500	3.400	100	200
7.a	Krompir merkantilni	500	500	3.400	100	200
8.	Grožđe i masline	500	/	1.900	100	200

9.	Voće	500		1.900	100	200
10.	Duhan	500	400	1.500	100	200
A/1-2	Proizvodnja deklarisanog sjemena					
11.	Strna žita (naturalno)	/	/	/	/	/
11a.	Strna žita (dorađeno)	500		900	100	200
12a.	Proizvodnja sjemena kukuruza, soje i suncokreta (deklarisano)	500	/	1.100	100	200
13.	Proizvodnja sjemena krompira (osnovno sjeme)	500	/	3.500	100	200
14.	Proizvodnja sjemena krompira (certificirano sjeme)	500		3.300	100	200
A/1-3	Proizvodnja deklarisanog sadnog materijala					
15.	Krošnjastog voća	0,70/kom	/	/		
16.	Jagodičastog voća (borovnica, brusnica)	0,50/kom	/	/		
16a.	Malina i kupina	0,50/kom	/	/		
16b.	Jagoda (frigo sadnica)	0,10/kom	/	/		
17.	Vinova loza	0,70/kom	/	/		
A/1-4	Proizvodnja deklarisanih presadnica povrća (kontejnerskih)					
18.	Presadnice povrća (kornišona, salate, tikvica, špinata, celera, blitve, kukurza šećerca)	0,05/kom	/	/		
18a.	Presadnice povrća (paradajz, paprika, krastavac, patlidžan, kupus, dinja i lubenica)	0,07/kom	/	/		
18b.	Kalemljene presadnice povrća (krastavac, paradajz, paprika, patlidžan, dinja i lubenica)	0,10/kom	/	/		
A/2	ANIMALNA PROIZVODNJA	Osnovno plaćanje pravne osobe i obrti KM/lit, grlo, košnica, kljun i kg	Osnovno plaćanje fizičke osobe KM/ KM/lit, grlo, košnica, kljun i kg	Dodatak na osnovno plaćanje KM/grlo, košnica	Dodatak za organsku proizvodnju u KM/grlo	
A/2-1	Govedarska proizvodnja					
1.	Svježe kravlje mlijeko	0,42/lit	0,40/lit	/		
2.	Proizvodnja goveđeg	300/grlu*	300/grlu*	/		200

	mesa-tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja				
		700/grlu**	700/grlu**		
2a.	Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz uvoza	300/grlu*	300/grlu*	/	200
		700/grlu**	700/grlu**		
3.	Rasplodna stoka-rasplodne junice	700/grlu	/	300/grlu	200
4.	Uzgoj goveda u sistemu krava -tele	700/grlu	500/grlu	/	200
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja				
5.	Svježe ovčije mlijeko	0,80/lit	0,60/lit	/	/
6.	Svježe kozije mlijeko	0,80/lit	0,80/lit	/	/
7.	Rasplodna stoka-ovce	70/grlu	35/grlu	/	20
8..	Rasplodna stoka-koze	70/grlu	35/grlu	/	20
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja				
9.	Svinjsko meso-tov svinja	100/grlu	70/grlu		40
9a.	Svinjsko meso-tov svinja-podrška za farme na području obuhvaćenim Odlukama o određivanju zaraženog područja radi pojave ASKu 2023/2024	100/grlu	70/grlu		
10.	Rasplodna stoka-krmače	400/grlu	300/grlu		60
A/2-4	Peradarska proizvodnja				
11.	18-sedmične pilenke	0,70/kljun	/	/	/
12.	Matična jata- pilenke teških roditeljskih linija	1,80/kljun	/	/	/
13.	Matična jata-pilenke lakih roditeljskih linija	1,80/kljun	/	/	/
13.a	Uzgoj brojlera	0,25	/	/	/
A/2-5	Pčelarska proizvodnja				
14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	20/koš	15/koš	10/koš****	
A/2-6	Ribarska proizvodnja				
15.	Slatkovodna riba	2/kg		/	
16.	Morska riba	2/kg		/	
A/2-7	Izvorne zaštićene pasmine životinja				
17.	Bosanski brdski konj, domaća buša i domaći	700/grlu	700/grlu	/	

	magarac u čistoj krvi				
17.a	Bosanski brdski konj, domaća buša i domaći magarac u tipu	500/grlu	500/grlu	/	
18.	Pas tornjak	70/grlu	70/grlu	/	
	*za dužinu tova od 150 do 249 dana **za dužinu tova 250 i više dana ***uz uvjet da je prodano min. 3 kg/košnici				
D	MODEL RURALNOG RAZVOJA				
1.	Mjere za povećanje konkurentnosti				
D/1-2	Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije u saradnji sa Razvojn timer bankom Federacije BiH				
a)	Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije, koja se realizuje u saradnji sa Razvojn timer bankom Federacije BiH, u okviru mjera iz člana 15. Federalnog programa.				0,00
D/1-3	Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije preko Federalnog ministarstva				
a)	Podrška investicijama u poljoprivredne mašine i priključne uređaje za biljnu proizvodnju ili stočarstvo				15.439.492,81
b)	Podrška investicijama u opremu za biljnu proizvodnju, stočarstvo ili ribarstvo				2.195.761,77
c)	Sufinansiranje nabavke rasplodne stoke				4.308.252,45
d)	Podrška investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva				8.067.939,23
e)	Podrška investicijama u podizanje višegodišnjih nasada				893.249,73
f)	Podrška za ulaganja u legalizaciju građevinskih objekata i ispunjavanje okolišnih standarda na poljoprivrednim gazdinstvima				130.856,79
g)	Podrška investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorsde i prerade poljoprivrednih proizvoda				9.288.117,06
h)	Podrška investicijama u poljoprivredna gazdinstva na izrazito siromašnim područjima sa nerazvijenom poljoprivrednom proizvodnjom				797.569,61
D/1-4	Podrška mladim poljoprivrednicima				
a)	Pokretanje poslovanja mladih poljoprivrednika				987.327,009
D/2-1	Mjere za zaštitu ruralnog okoliša				
a)	Podrška certifikaciji organske proizvodnje				54.083,39
	MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI				
E/1-1	Sufinansiranje osiguranja				
a)	Sufinansiranje troška premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji		Pravilnik		300.247,76
E/1-2	Sufinansiranje stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajmov				
a)	Sufinansiranje organizovanja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajmov		Pravilnik		142.801,50
b)	Sufinansiranje izlaganja na poljoprivrednim sajmovima		Pravilnik		
E/1-3	Sufinansiranje projekata od značaja za Federaciju BiH				76.671,89

a)	Sufinansiranje opremanja laboratorija i veterinarskih organizacija	Pravilnik	250.000,00
b)	Sufinansiranje distribucije poljoprivrednih proizvoda javnim kuhinjama	Pravilnik	0,00
c)	Sufinansiranje nabavke repelenata za zaštitu poljoprivrednih usjeva od divljači	Pravilnik	0,00
d)	Medijska promocija poljoprivrede i ruralnog razvoja	Pravilnik	9.500,00
E/1-4	Sufinansiranje organizovanja poljoprivrednika		
a)	Sufinansiranje nabavke kancelarijske opreme, namještaja i troškova zadržne revizije	Pravilnik	96.681,75
b)	Sufinansiranje aktivnosti poljoprivrednih zadruga i privrednih društava za povezivanje ponude porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i obrta sa područja Federacije BiH	Pravilnik	1.000.000,00
E/1-5	Sufinansiranje troškova standardizacije proizvoda, odnosno proizvodnje		
a)	Sufinanciranje troškova uvođenja standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	Pravilnik	188.592,12
E/1-6	Podrška provođenju mjera zemljišne politike		
a)	Sufinansiranje upotrebe stajskog gnojiva na oraničnim površinama	Pravilnik	92.644,48
F/	Sudske presude, vansudske nagodbe, nerealizovani zahtjevi iz ranijeg perioda za koje su vršene dodatne provjere, nerealizovani zahtjevi za isplatu/rješenja, rješenja po žalbama i obustavljenim postupcima do rješavanja sudskog spora		500.000,00

Jedan od općih uvjeta za ostvarivanje prava na novčanu podršku je upis klijenata, odnosno podnosioca zahtjeva u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata.

Federalnim programom je propisano da klijenti, koji su u Registru poljoprivrednih gazdinstava upisani kao porodično poljoprivredno gazdinstvo, mogu ostvariti maksimalnu novčanu podršku do 15.000,00 KM godišnje po modelu poticaja proizvodnji.

Ova mjera, kojom se samo za pravna lica i obrte omogućava ostvarivanje prava na novčanu podršku u iznosu većem od 15.000 KM u okviru animalne i biljne proizvodnje, ima za cilj stimulisanje samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede.

Federalnim programom su u 2024. godini planirana sredstva za realizaciju novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u iznosu od 175.000.000,00 KM, od čega 130.180.210,57 KM za animalnu i biljnu proizvodnju, odnosno model podrške proizvodnji. Za povećanje konkurentnosti i zaštitu ruralnog okoliša, odnosno model ruralnog razvoja planirano je 42.162.649,93 KM, ta za model ostalih vrsta podrški 2.157.139,50 KM. Sredstva u iznosu od 500.000,00 KM su planirana za isplatu novčane podrške ostvarene nakon okončanih žalbenih i sudskih postupaka.

Programom su u okviru direktnih novčanih podrški za biljnu i animalnu proizvodnju planirana osnovna plaćanja za pravne osobe i obrte i plaćanja za fizičke osobe po hektaru, odnosno uslovnom grlu, kao i dodatna plaćanja na osnovno plaćanje za strateške proizvodnje.

U okviru modela ruralnog razvoja Programom su planirane podrške za povećanje konkurentnosti i mjere za zaštitu ruralnog okoliša, a u okviru modela ostalih vrsta podrški mjere za podršku osiguranju poljoprivredne proizvodnje, podršku organizovanju unutar sektora, podršku razmjeni znanja i informacija, uspostavljanje standarda i šeme kvalitete u poljoprivredi i prehrambenoj industriji, kao i podrška provođenju mjera zemljišne politike.

Zbog nedostatka novčanih sredstava nije bilo moguće provesti mjere iz modela podrške dohotku, dok su mjere iz modela kapitalnih ulaganja sadržane u mjerama iz modela ruralnog razvoja.

Kantonalno ministarstvo je vršilo obradu zahtjeva za novčanu podršku iz federalnog budžeta u skladu sa odredbama Federalnog zakona, Federalnog programa, Pravilnika o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji i Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 2/98 i 48/99).

Nakon obrade i provjere dostavljene dokumentacije i utvrđivanja činjeničnog stanja na terenu, Ministarstvo je vršilo obračun novčanih podrški za klijente čiji su zahtjevi blagovremeni, osnovani i potpuni i prosljeđivalo ih Federalnom ministarstvu na nadležno postupanje.

U skladu sa odredbama Federalnog zakona, o zahtjevima koji su pristigli kao neblagovremeni, nepotpuni ili neosnovani, Kantonalno ministarstvo je odlučivalo rješenjem, protiv koga su klijenti imali pravo izjaviti žalbu Federalnom ministarstvu u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Kantonalno Ministarstvo je u 2024. godini zaprimilo 2.188 zahtjeva za ostvarivanje prava na novčane podrške po modelu podrške proizvodnji, od čega je 2.024 zahtjeva nakon obrade prosljeđeno u Federalno Ministarstvo na dalje postupanje, dok je 143 zahtjeva odbijeno ili odbačeno u cijelosti, odnosno 21 zahtjev je odbijen djelomično, nakon što je konstatovano da klijenti ne ispunjavaju propisane uvjete.

Broj korisnika novčane podrške je znatno veći od navedenog broja zahtjeva, jer je samo u okviru novčane podrške za svježe kravlje mlijeko, za koju otkupljivači/prerađivači mlijeka kvartalno podnose zahtjev u ime poljoprivrednih proizvođača, u toku 2024. godine odobrena novčana podrška za 4.116 zahtjeva, odnosno prosječno 1.029 zahtjeva po kvartalu.

U 2024. godini poljoprivredni proizvođači sa područja Tuzlanskog kantona podnijeli Ministarstvu 301 zahtjev za ostvarivanje prava na novčanu podršku više nego u prethodnoj godini, odnosno 13,75 %.

U tabeli br. 2. prikazan je ukupan broj zahtjeva za novčane podrške za biljnu i animalnu proizvodnju, broj zahtjeva koji su prosljeđeni u Federalno ministarstvo na dalje postupanje i broj zahtjeva koji su odbijeni ili odbačeni.

Tabela br. 2.

R/B	Vrsta proizvodnje	Ukupan broj zahtjeva zaprimljenih/obrađenih zahtjeva	Broj zahtjeva prosljeđenih u Fed.ministarstvo na dalje postupanje	Broj zahtjevi koji su odbijeni ili odbačeni u cijelosti ili djelomično
A	MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI			
A/1	BILJNA PROIZVODNJA			
A/1-1	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih, voćarskih kultura, grožđa i maslina			
1.	Hljebna žita	166	158	8
2.	Stočna žita	252	227	25
3.	Krmno bilje	607	561	46
4.	Uljarice	7	7	0
7.	Povrće	12	12	0
9.	Voće	42	42	0
A/1-	Proizvodnja deklarisanog			

3	sadnog materijala			
15.	Krošnjastog voća	4	3	1
A/1-4	Proizvodnja deklariranih presadnica povrća (kontejnerskih)			
18.	Presadnice povrća (kontejnerske)	3	3	0
	UKUPNO BILJNA PROIZVODNJA	1.093	1.013	80
A/2	ANIMALNA PROIZVODNJA			
A/2-1	Govedarska proizvodnja			
1.	Svježe kravlje mlijeko	50	50	21 djelimično
2.	Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	155	143	12
2a.	Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz uvoza	3	1	2
3.	Rasplodna stoka-rasplodne junice	123	123	0
4.	Uzgoj goveda u sistemu krava -tele	7	6	1
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja			
6.	Svježe kozije mlijeko	8	6	2
7.	Rasplodna stoka-ovce	198	183	15
8.	Rasplodna stoka-koze	9	8	1
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja			
10.	Rasplodna stoka-krmače	7	6	1
A/2-4	Peradarska proizvodnja			
12.	Matična jata- pilenke teških roditeljskih linija	4	4	0
13.	Matična jata- pilenke lakih roditeljskih linija	2	2	0
13.a	Uzgoj brojlera	27	26	1
A/2-5	Pčelarska proizvodnja			
14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	501	453	48
A/2-7	Izvorne zaštićene pasmine životinja	1	0	1
	UKUPNO ANIMALNA PROIZVODNJA	1.095	1.011	84
	UKUPNO MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI	2.188	2.024	164

Prema podacima dobijenim iz Federalnog ministarstva, klijenti sa područja Tuzlanskog kantona podnijeli su po modelu podrške ruralnom razvoju 939 zahtjeva, od koji su 864 zahtjeva pozitivno riješena, dok je 75 zahtjeva odbijeno ili odbačeno, najviše u podršci koja se odnosi na podršku

pokretanja poslovanja mladih poljoprivrednika. Za ovu vrstu podrške sa područja Kantona podnešeno je 18 zahtjeva i svi su odbijeni ili odbačeni.

Po modelu ostalih vrsta podrški sa područja Kantona, Federalnom ministarstvu podnešena su 54 zahtjeva, od koji je 53 odobreno, a jedan zahtjev je odbijen.

U tabeli broj 3. navedene su vrste proizvodnji i iznosi odobrenih novčanih podrški iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u 2024. godini, kao i njihovo procentualno učešće u ukupnom iznosu federalnih podrški.

Tabela broj 3.

r/b	Vrsta proizvodnje	Ostvarena novčana podrška (KM)	Učešće u ukupnom iznosu podrške u %
A	MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI		
A/1	BILJNA PROIZVODNJA		
A/1-1	Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih, voćarskih kultura, grožđa i maslina		
1.	Hljebna žita	558.510,00	2,04
2.	Stočna žita	547.585,00	2,00
3.	Krmno bilje	1.382.901,40	5,05
4.	Uljarice	22.618,00	0,08
7.	Povrće	73.149,60	0,27
9.	Voće	276.275,00	1,01
A/1-3	Proizvodnja deklarisanog sadnog materijala		
15.	Krošnjastog voća	70.454,30	0,26
A/1-4	Proizvodnja deklarisanih presadnica povrća (kontejnerskih)		
18.	Presadnice povrća (kontejnerske)	143.517,28	0,52
	UKUPNO BILJNA	3.075.010,18	11,22
A/2	ANIMALNA PROIZVODNJA		
A/2-1	Govedarska proizvodnja		
1.	Svježe kravlje mlijeko	11.485.280,30	41,92
2.	Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	809.300,00	2,95
2a.	Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi od teladi iz uvoza	6.000,00	0,02
3.	Rasplodna stoka-rasplodne junice	871.000,00	3,18
4.	Uzgoj goveda u sistemu krava -tele	119.700,00	0,44
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja		
6.	Svježe kozije mlijeko	59.258,40	0,22
7.	Rasplodna stoka-ovce	739.795,00	2,70
8.	Rasplodna stoka-koze	17.500,00	0,06
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja		
10.	Rasplodna stoka-krmače	20.200,00	0,07
A/2-4	Peradarska proizvodnja		
12.	Matična jata- pilenke teških roditeljskih linija	94.514,40	0,34
13.	Matična jata- pilenke lakih roditeljskih linija	48.400,20	0,18
13.a	Uzgoj brojlera	810.890,75	2,96
A/2-5	Pčelarska proizvodnja		
14.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	351.150,00	1,28
	UKUPNO ANIMALNA PROIZVODNJA	15.432.989,05	56,33

	UKUPNO MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI	18.507.999,23	67,56
D	MODEL RURALNOG RAZVOJA		
D/1-3	Podrška investicijama u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije preko Federalnog ministarstva		
a)	Podrška investicijama u poljoprivredne mašine i priključne uđaje za biljnu i stočarsku proizvodnju	4.358.191,12	15,91
b)	Podrška investicijama u opremu za biljnu i stočarsku proizvodnju	461.459,49	1,68
c)	Sufinansiranje nabavke visoko kvalitetne rasplodne stoke	889.319,38	3,25
d)	Podrška investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva	1.368.225,18	4,99
e)	Podrška investicijama u podizanje trajnih nasada	75.539,76	0,28
f)	Podrška investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivredne proizvoda	1.272.747,59	4,65
h)	Podrška investicijama u poljoprivredna gazdinstva na izrazito sirimašnim područjima sa nerazvijenom poljoprivredom proizvodnjom	6.787,50	0,02
	UKUPNO MODEL RURALNOG RAZVOJA	8.432.270,02	30,78
E	MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI		
E/1-1	Sufinansiranje osiguranja		
a)	Sufinansiranje troška premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	125.868,77	0,46
E/1-2	Sufinansiranje stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajmove		
a)	Sufinansiranje organizovanja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajmove	43.903,03	0,16
b)	Sufinansiranje izlaganja na poljoprivrednim sajmovima	15.510,21	0,06
E/1-3	Sufinansiranje projekata od značaja za FBiH		
a)	Sufinansiranje opremanja laboratorija i veterinarskih organizacija	66.478,58	0,24
E/1-4	Sufinansiranje organizovanja poljoprivrednika		
b)	Sufinansiranje aktivnosti poljoprivrednih zadruga i privrednih društava za povezivanje ponude porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i obrta malih poljoprivrednih proizvođača na području F BiH	163.855,03	0,60
E/1-5	Sufinansiranje troškova standardizacije proizvoda, odnosno proizvodnje		
a)	Sufinanciranje uvođenja i certifikacije standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	20.188,83	0,07
E/1-6	Podrška provođenju mjera zemljišne politike	20.000,00	0,07
	UKUPNO MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI	455.804,45	1,66
	UKUPNO A+D+E	27.396.073,70	100,00

Ukupan iznos odobrenih novčanih podrški poljoprivrednim gazdinstvima sa područja Tuzlanskog kantona iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u 2024. godini iznosio je 27.396.073,70 KM.

U oblasti biljne proizvodnje iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine je u 2024. godini ostvarena novčana podrška u iznosu 3.075.010,18 KM, što iznosi 11,22 % od ukupno odobrene novčane podrške za područje Tuzlanskog kantona.

Odobrena novčana podrška za animalnu proizvodnju iznosi 15.432.989,05 KM, odnosno 56,33 % od ukupno odobrene novčane podrške.

Ukupan iznos odobrenih novčanih podrški za biljnu i animalnu proizvodnju, odnosno novčanih podrški po modelu podrške proizvodnji iznosi 18.507.999,23 KM, odnosno procentualno 67,56 % u ukupnoj novčanoj podršci iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u 2024. godini odobrenoj korisnicima sa područja Kantona.

Novčana podrška po modelu ruralnog razvoja iznosi 8.432.270,02 KM, što čini 30,78 % od ukupno odobrene podrške.

Novčana podrška po modelu ostalih vrsta podrške iznosi 455.804,45 KM, što čini 1,66 % od ukupno odobrene podrške.

Kada se analizira iznos odobrene podrške po proizvodnjama, za područje Kantona vidljivo je da je najveći iznos novčane podrške odobren za proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka i iznosi 11.485.280,30 KM, odnosno 41,92 % od ukupno odobrene podrške.

Iz navedenih podataka, a i prema raspoloživim resursima i broju poljoprivrednih proizvođača koji se bave animalnom proizvodnjom, vidljivo je da govedarska proizvodnja, odnosno proizvodnja mlijeka ima najveći značaj za poljoprivredu Tuzlanskog kantona.

U 2024. godini od poljoprivrednih proizvođača sa područja Kantona je otkupljeno 27.973.855 litara svježeg kravljeg mlijeka, što je za 1,01% postotno manje u odnosu na 2023. godinu.

Napominjemo da je Federalno ministarstvo u 2024. godini, donošenjem Pravilnika o novčanoj podršci, od trećeg kvartala onemogućilo otkupljivačima koji nisu registrovani na području Federacije BiH podnošenje zahtjeva za novčanu podršku za proizvođače mlijeka sa područja Federacije Bosne i Hercegovine. S tim u vezi određeni broj proizvođača mlijeka iz rubnih općina Kantona koji ima ugovor o otkupu mlijeka sa otkupljivačima sa područja Republike Srpske za treći kvartal 2024. godine nisu mogli ostvariti novčanu podršku iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine.

Velika izdvajanja u proteklom periodu za novčanu podršku za mlijeko, uključivo ove godine i dodatnu podršku za proizvodnju mlijeka na kantonalnom nivou, kao i dugogodišnja izdvajanja za novčanu podršku za muzna grla u liniji otkupa mlijeka, očito ne daju željene rezultate u smislu povećanja ukupne proizvodnje, jer se iz godine u godinu ta proizvodnja smanjuje.

Stoga je Strategijom definisano da će glavni cilj u govedarskoj proizvodnji biti transformacija malih i srednjih poljoprivrednih gazdinstava u održive farme za proizvodnju mlijeka i mesa, veličine preko 20 muznih krava, odnosno 50 tovnih grla, uz povećanje sposobnosti u vođenju farmi. Pri tome treba voditi posebnu brigu o ispunjavanju propisanih standarda u produktivnosti, odnosno mliječnosti poboljšanjem genetske kvalitete, poboljšanju higijenske ispravnosti mlijeka, poboljšanjem genetske kvalitete goveda za proizvodnju mesa, uz

poseban akcent na edukaciju poljoprivrednih proizvođača, kroz poboljšanje njihovog znanja u proizvodnji kao i njihovih upravljačkih sposobnosti u vođenju gazdinstava.

U procesu unapređenja govedarske proizvodnje poljoprivredna gazdinstva sa utvrđenim potencijalom trebaju biti podržana u svojoj konsolidaciji, modernizaciji i mehanizaciji proizvodnih procesa kako bi se osigurala održiva proizvodna struktura.

Mjere politike ruralnog razvoja i povećanja konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje će biti najvažnije u ostvarivanju ovog cilja, a koje bi trebale biti potpomognute međunarodnim projektnim aktivnostima i programima poput EU4-Agri ili IFAD programom.

Odnos realizirane novčane podrške između mjera strukturne politike i mjera novčanih podrški, u kojima dominiraju visoka direktna plaćanja po outputu, smatra se izrazito nepovoljnim jer kao što je već navedeno, direktna plaćanja u 2024. godini čine 67,56 % odobrenih sredstava. Aktualni sistem novčanih podrški po modelu podrške proizvodnji u Federaciji vezan je za obim proizvodnje, odnosno plaćanja se vrše po outputu, pri čemu ovaj sistem podrške, zbog visokog nivoa podrške po jedinici proizvoda, nema elemente poticaja i ne stimulise poljoprivredne proizvođače na jačanje konkurentnosti kroz razne oblike investiranja, ulaganje u znanje i inovacije, te na povećanja kvaliteta samog proizvoda.

Strategijom je predviđeno da se proizvodno vezana direktna plaćanja u biljnoj proizvodnji vrše po 1 hektaru obradive površine, neovisno od kulture koja se uzgaja. Na ovaj način se dosadašnji veliki broj shema direktnih plaćanja u biljnoj proizvodnji mijenja jedinstvenom shemom plaćanja. Ujednačenom direktnom podrškom po hektaru za sve kulture želi se proizvođače što manje vezivati za pojedinačnu proizvodnju.

Osnovno plaćanje po (uslovnom) grlu u animalnoj proizvodnji trebao bi biti ekvivalent jedinstvenom plaćanju po površini u biljnoj proizvodnji. Uslovno grlo stoke je uzeto kao osnov za ova plaćanja iz razloga što se na ovaj način metodološki ujednačava podrška za sve vrste animalne proizvodnje. Princip definiranja plaćanja se zasniva na tome da se sve animalne proizvodnje prevode na uslovno grlo a zatim množe sa jedinstvenim utvrđenim iznosom za jedno uslovno grlo stoke.

Neophodno je veća poticajna sredstva usmjeriti u mjere strukturne politike, koje bi omogućile promjene u pravcu povećanja tehničko-tehnološke opremljenosti, nivoa znanja i povećanja dohotka poljoprivrednih gazdinstava, te time i produktivnosti proizvodnje.

Takođe i mjere koje vode ka smanjivanju posljedica klimatskih promjena, očuvanju okoliša i unapređenju ruralnog ambijenta, moraju biti u fokusu poljoprivredne politike i treba im dati potrebno mjesto u razvoju sektora.

Paralelno sa ovim mjerama, potrebno je provoditi i mjere zemljišne politike, koje čini skup mjera kojima se utiče na pravilno i racionalno gospodarenje poljoprivrednim zemljištem.

U tabeli broj 4. prikazana je ukupno ostvarena novčana podrška iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u 2024. godini po općinama Tuzlanskog kantona i vrstama proizvodnje.

Tabela broj 4. Ostvarena novčana podrška iz federalnog budžeta po općinama Tuzlanskog kantona u 2024. godini (KM)															
r/b	Vrsta proizvodnje	Banovići	Čelić	D. Istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice	Ukupno
A/1	Biljna proizvodnja	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
A/1-1	Proizvodnja ratarskih i povrtlarskih kultura														
1.	Hljebna žita	0,00	1.300,00	7.240,00	37.760,00	409.830,00	24.650,00	0,00	0,00	0,00	49.030,00	0,00	1.700,00	27.000,00	558.510,00
2.	Stočna žita	0	14.816,00	1.200,00	85.354,00	59.964,50	225.883,00	1.000,00	11.745,00	8.277,00	83.718,00	0	30.441,00	25.186,50	547.585,00
3.	Krmno bilje	1.520,00	82.345,00	110.985,00	129.751,00	194.762,00	484.690,40	0,00	19.950,00	43.430,00	48.856,00	33.852,00	17.403,00	215.357,00	1.382.901,40
4.	Uljarice	0,00	0,00	0,00	0,00	14.910,00	6.860,00	0,00	0,00	0,00	848,00	0,00	0,00	0,00	22.618,00
7.	Povrće	0,00	0,00	0,00	50.815,20	2.200,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.000,00	0,00	14.200,00	3.934,00	73.149,20
9.	Voće	10.625,00	120.475,00	1.250,00	0,00	73.000,00	2.300,00	0,00	0,00	0,00	35.700,00	0,00	4.125,00	28.800,00	276.275,00
A/1-3	Proizvodnja deklarisanog sadnog materijala														
15.	Krošnjastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	70.454,30	0,00	0,00	0,00	70.454,30
A/1-4	Proizvodnja deklarisanih presadnica povrća (kontejnerskih)														
7.	Presadnice povrća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	143.517,28	0,00	143.517,28
	Ukupno biljna proizvodnja	12.145,00	218.936,00	120.675,00	303.680,20	754.666,50	744.383,40	1.000,00	31.695,00	51.707,00	290.606,30	33.852,00	211.386,28	300.277,50	3.075.010,18
A/2	Animalna proizvodnja														
A/2-1	Govedarska proizvodnja														
1.	Svježe kravlje mlijeko	189.149,60	652.720,94	724.815,84	1.175.487,88	1.811.130,50	3.522.030,14	0,00	226.396,02	358.742,40	448.250,42	141.753,42	236.722,26	1.998.080,88	11.485.280,30
2.	Proizvodnja govedeg mesa-tov junadi od teladi iz domaćeg uzgoja	0,00	7.000,00	91.700,00	260.500,00	246.400,00	70.000,00	0,00	13.300,00	0,00	98.700,00	0,00	21.700,00	0,00	809.300,00
2a..	Proizvodnja govedeg mesa-tov junadi od teladi iz uvoza	0,00	0,00	0,00	0,00	6.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.000,00
3.	Rasplodna stoka-rasplodne junice	0,00	113.000,00	69.000,00	33.000,00	191.000,00	241.000,00	0,00	4.000,00	37.000,00	25.000,00	29.000,00	24.000,00	105.000,00	871.000,00
4.	Uzgoj goveda u sistemu krava-tele	0,00	0,00	0,00	0,00	72.100,00	28.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	19.600,00	119.700,00
A/2-2	A/2-2 Ovčarska i kozarska proizvodnja														
6.	Svježe kozije mlijeko	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	53952	0,00	5306,4	0,00	0,00	0,00	59.258,4

7.	Rasplodna stoka (ovce)	2170	86590	21630	145740	18165	77490	7805	18900	114485	165515	19915	16590	44800	739.795,00
8	Rasplodna stoka (koze)	0	0	0	0	0	0	1085	3255	1995	4900	0	1225	5040	17.500,00
A/2-3	Svinjogojskaproizvodnja														
9.	Uzgoj rasplodne stoke - krmače	0,00	1.800,00	0,00	0,00	4.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.400,00	0,00	7.500,00	0,00	20.200,00
A/2-4	Peradarska proizvodnja														
12.	Uzgoj matičnog jata-pilenke teške roditeljske linije	0,00	0,00	0,00	75.063,60	19.450,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	94.514,40
13.	Uzgoj matičnog jata-pilenke lake roditeljske linije	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	48.400,20	0,00	48.400,20
13a.	Uzgoj brojlera	0,00	0,00	126.738,25	324.052,50	210.390,75	104.709,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	45.000,00	810.890,75
A/2-5	Pčelarska proizvodnja														
14.	Košnice pčela,uzgoj pčelinjih zajednica	4.275,00	14.890,00	11.255,00	27.705,00	47.540,00	17.465,00	17.040,00	32.535,00	12.480,00	47.430,00	10.710,00	77.630,00	30.195,00	351.150,00
A2-7	Izvorne zaštićene pasmine životinja														
17a.	Uzgoj bosanskog brdskog konja i domaćeg magarca u tipu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ukupno animalna proizvodnja	195.594,60	876.000,94	1.045.139,09	2.041.548,98	2.626.677,05	4.060.694,39	25.930,00	352.338,02	524.702,40	801.501,82	201.378,42	433.767,46	2.247.715,88	15.432.989,05
	Ukupno model podrške proizvodnji	207.739,60	1.094.936,94	1.165.814,09	2.345.229,18	3.381.343,55	4.805.077,79	26.930,00	384.033,02	576.409,40	1.092.108,12	235.230,42	645.153,74	2.547.993,38	18.507.999,23
D	Model ruralnog razvoja														
D/1-3	Investicije u poljoprivredna gazdinstva														
a)	Podrška investicijama u poljoprivredne mašine i priključne uređaje za biljnu i stočarsku proizvodnju	43.414,32	151.931,47	406.801,12	1.125.164,60	989.433,80	290.990,94	37.925,67	49.088,78	34.448,90	838.811,55	43.931,24	102.592,01	243.656,72	4.358.191,12
b)	Podrška investicijama u novu opremu za biljnu i stočarsku proizvodnju	0,00	5.567,63	55.250,23	62.933,96	87.206,57	49.715,52	0,00	0,00	0,00	3.710,23	0,00	197.075,35	0,00	461.459,49
c)	Sufinansiranje nabavke visoko kvalitetene rasplodne stoke	20.224,44	0,00	162.504,76	213.472,91	122.182,56	136.231,21	0,00	46.426,60	0,00	107.569,48	0,00	48.966,17	31.741,25	889.319,38
d)	Podrška investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili	3.841,27	241.490,26	12.697,28	183.551,02	761.699,05	86.772,20	0,00	13.048,71	0,00	0,00	0,00	62.262,96	2.862,43	1.368.225,18

	ribarstva														
e)	Podrška investicijama u podizanje trajnih nasada	0,00	13.817,82	0,00	0,00	29.914,63	0,00	0,00	0,00	0,00	31.807,31	0,00	0,00	0,00	75.539,76
f)	Podrška investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda	0,00	0,00	0,00	129.585,28	657.475,79	0,00	0,00	10.318,95	0,00	0,00	0,00	334.118,64	141.248,93	1.272.747,59
g)	Podrška investicijama u poljoprivredna gazdinstva na izrazito siromašnim područjima sa nerazvijenom poljoprivredom proizvodnjom	0,00	6.787,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.787,50
D/1-4	Podrška mladim poljoprivrednicima														
D/1-4	Pokretanje poslovanja mladih poljoprivrednika	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
D/2-1	Mjere za zaštitu ruralnog okoliša														
a)	Podrška certificiranju organske proizvodnje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Ukupno model ruralnog razvoja	67.480,03	419.594,68	637.253,39	1.714.707,77	2.647.912,40	563.709,87	37.925,67	118.883,04	34.448,90	981.898,57	43.931,24	745.015,13	419.509,33	8.432.270,02
E/1-1	Sufinansiranje osiguranja														
a)	Sufinansiranje troška premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	0,00	0,00	0,00	0,00	55.595,59	62.463,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7.809,75	0,00	125.868,77
E/1-2	Sufinansiranje stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara i sajmove	0,00	8.241,98	0,00	0,00	16.271,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	23.250,92	0,00	47.764,67
E/1-3	Sufinansiranje projekata od značaja za Federaciju BiH	0,00	0,00	15.820,69	0,00	0,00	4.477,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	28.015,28	0,00	48.313,09
E/1-4	Sufinansiranje organiziranja poljoprivrednika	0,00	22.245,92	0,00	23.553,03	74.958,66	10.452,96	0,00	0,00	12.195,12	1.823,52	0,00	39.729,08	8.710,80	193.669,09
E/1-5	Sufinansiranje troškova standardizacija proizvoda , odnosno proizvodnje	0,00	0,00	0,00	0,00	2.302,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17.886,65	0,00	20.188,83
E/-6	Podrška provođenju mjera zemljišne politike	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20.000,00	20.000,00
	UKUPNO MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKE	0,00	30.487,90	15.820,69	23.553,03	149.128,20	77.393,51	0,00	0,00	12.195,12	1.823,52	0,00	116.691,68	28.710,80	455.804,45
	Ukupno A+B+D+E	275.219,63	1.545.019,52	1.818.888,17	4.083.489,98	6.178.384,15	5.446.181,17	64.855,67	502.916,06	623.053,42	2.075.830,21	279.161,66	1.506.860,55	2.996.213,51	27.396.073,70

Iz tabele broj 4. vidljivo je da je najveći iznos novčanih podrški iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u oblasti biljne i animalne proizvodnje, odnosno po modelu podrške proizvodnji, ostvarila općina Kalesija, sa ukupnim iznosom od 4.704.069,96 KM.

Najveći udio u navedenom iznosu novčane podrške odnosi se na proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka, prije svega zahvaljujući proizvodnji mlijeka na "Farma Spreča" d.o.o. Kalesija, zatim proizvodnju krmnog bilja (silazni kukuruz), proizvodnju stočnih žita, proizvodnju goveđeg mesa i uzgoj rasplodnih junica.

Na drugom mjestu po visini realizirane novčane podrške po modelu podrške proizvodnji je Grad Gradačac, sa ukupnim iznosom od 3.381.343,55 KM. Od ovoga iznosa najveći udio novčanih podrški odnosi se na proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka, na farmi "Agro Mašić" do.o., koja je najveći proizvođač mlijeka na Kantonu, zatim proizvodnju hljebnih žita, proizvodnju silaznog kukuruza, uzgoj rasplodnih junica i proizvodnju goveđeg mesa.

Značajnu realizaciju novčanih podrški u okviru navedenog modela u 2024. godini zabilježio je i Grad Živinice sa iznosom od 2.122.258,70 KM, te Grad Gračanica sa iznosom od 2.345.229,18 KM.

U oblasti biljne proizvodnje, najveći iznosi novčanih podrški realizovani su kod proizvodnje krmnog bilja, odnosno silaznog kukuruza, zatim hljebnih žita, proizvodnji stočnih žita i proizvodnji voća. Udio biljne proizvodnje u ukupnom iznosu novčanih podrški po modelu podrške proizvodnji iznosi 16,61 %.

U odnosu na 2023. godinu, u 2024. godini povećane su površine zasijane silaznim kukuruzom, kao i proizvodnja voća, dok je kod proizvodnje hljebnih žita i proizvodnje ječma, zob i raži došlo do manjeg pada u zasijanim površinama.

Udio animalne proizvodnje u ukupnom iznosu realiziranih novčanih podrški po modelu podrške proizvodnji iznosi 83,39 %.

Proizvodnja goveđeg mesa je smanjena u odnosu na 2023. godinu za 7,5 %, dok je povećanje proizvodnje zabilježeno kod uzgoja rasplodnih junica i uzgoja brojlera, a broj rasplodnih ovaca i koza obuhvaćen novčanom podrškom zadržao se približno na prošlogodišnjem nivou.

U tabeli broj 5. prikazan je obim proizvodnje za koje je odobrena novčana podrška u 2024. godini za neke od najznačajnijih proizvodnji sa uporenim podacima iz 2023. godine.

Tabela br. 5.

R.b r.	Vrsta proizvodnje	Jedinica mjere	Obim proizvodnje po jedinici mjere			Razlika ostvarene proizvodnje u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu
			2022 godina	2023 godina	2024 godina	
	Biljna proizvodnja					
1.	Hljebna žita (pšenica i raž)	ha	462	630	556,81	73,19 (-)
2.	Stočna žita (merkantilni kukuruz, stočni ječam, zob i tritikale)	ha	962	936	886,68	49,32 (-)
3.	Krmno bilje (silazni kukuruz, stočni grašak,)	ha	2514	1900	2.471,46	571,46 (+)
4.	Proizvodnja voća	ha	16	84	110,51	26,51 (+)

	Animalna proizvodnja					
1	Svježe kravlje mlijeko	litar	28.664.682	28.257.332	27.973.855	283.477 (-)
2	Goveđe meso	grlo	1.495	1.380	1165	215 (-)
3	Rasplodne ovce	grlo	15.622	18.201	18.160	41 (-)
4	Rasplodne junice	grlo	815	737	871	134 (+)

U okviru modela ruralnog razvoja iz Federalnog budžeta realiziran je do sada najveći iznos novčanih podrški od 8.432.270,02 KM, odnosno 7,48% više nego prethodne godine, prije svega kroz podršku investicijama u poljoprivredne mašine i priključne uređaje za biljnu i stočarsku proizvodnju u iznosu od 4.358.191,12 KM, odnosno 15,91 % od ukupno realizirane podrške, zatim kroz podršku investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda u iznosu od 1.272.747,59 KM, odnosno 4,65 % od ukupno realizirane podrške, te podrške investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu obavljanja biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva u iznosu od 1.368.225,18 KM, odnosno 4,99 % od ukupno realiziranog iznosa novčanih podrški iz Federalnog budžeta.

Najveću realizaciju po ovom modelu podrški realizirali su proizvođači sa područja Gradačca, Gračanice, Srebrenika i Doboj Istoka.

U okviru modela ostalih vrsta podrški najveći iznos novčanih podrški realiziran je za sufinansiranje troškova realizacije poljoprivrednika, odnosno aktivnosti zadruga, udruga i saveza, u iznosu od 163.855,03 KM, odnosno 0,60 % od ukupno realizirane novčane podrške iz Federalnog budžeta, a značajnija sredstva su realizirana i za sufinansiranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji, te za sufinansiranje opremanja laboratorija i veterinarskih organizacija.

Najveći iznosi novčanih podrški po ovom modelu realizirani su na području Gradačca, Tuzle i Kalesije.

U tabeli broj 6. prikazan je odnos ostvarene novčane podrške iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine u posljednje četiri godine.

Tabela broj 6.

r/b	Vrsta proizvodnje	Ukupna novčana podrška (KM)	Ukupna novčana podrška (KM)	Ukupna novčana podrška (KM)	Ukupna novčana podrška (KM)
	Godina	2021.	2022.	2023.	2024.
A	MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI				
A/1	Biljna proizvodnja				
A/1-1	A/1-1 Proizvodnja ratarskih, povrtlarskih kultura i gljiva				
1.	Proizvodnja hljebnih žitarica	174.162,28	345.932,55	869.288,56	558.510,00
2.	Proizvodnja stočnih žita	253.127,09	347.546,36	419.616,47	547.585,00
3.	Proizvodnja krmnog bilja	626.917,67	751.702,86	854.977,37	1.382.901,40
4.	Proizvodnja uljarica	28.131,00	24.876,80	44.176,00	22.618,00

5.	Proizvodnja povrća	10.798,60	28.556,08	56.960,00	73.149,20
6.	Proizvodnja voća	0,00	28.836,00	208.249,25	276.275,00
A/1-3	Proizvodnja deklarisanog sadnog materijala				
15.	Krošnjastog voća	38.094,75	54.146,95	68.324,52	70.454,30
A/1-4	Proizvodnja deklarisanih presadnica povrća (kontejnerskih)				
18.	Deklarisane presadnice povrća	25.222,64	87.426,66	102.165,13	143.517,28
	Ukupno biljna proizvodnja	1.156.454,03	1.669.021,26	2.623.757,30	3.075.010,18
A/2	Animalna proizvodnja				
A/2-1	Govedarska proizvodnja				
1.	Svježe kravlje mlijeko	8.432.906,33	9.320.266,70	11.332.148,54	11.485.280,30
2.	Proizvodnja goveđeg mesa - tov junadi	615.450,00	666.255,00	776.880,00	815.300,00
3.	Rasplodna stoka - rasplodne junice	285.180,00	448.250,00	591.200,00	871.000,00
4.	Goveda u sistemu krava - tele	31.500,00	81.400,00	79.860,00	119.700,00
A/2-2	Ovčarska i kozarska proizvodnja				
6.	Svježe kozije mlijeko	27.720,82	66.115,20	94.857,60	59.258,40
7.	Uzgoj rasplodne stoke-ovce	251.930,000	505.273,00	722.593,00	739.795,00
8.	Uzgoj rasplodne stoke-koze	7.250,00	16.428,00	28.324,00	17.500,00
A/2-3	Svinjogojska proizvodnja				
10.	Rasplodna stoke-krmače	1.800,00	4.610,00	9.700,00	20.200,00
A/2-4	Peradarska proizvodnja				
12.	Uzgoj matičnog jata-pilenke teške roditeljske linije	65.612,00	77.005,60	82.108,32	94.514,40
13.	Uzgoj matičnog jata-pilenke lake roditeljske linije	17.749,50	3.150,00	21.302,40	48.400,20
13a.	Uzgoj brojlera	0,00	341.013,90	414.401,28	810.890,75
A/2-5	Pčelarska proizvodnja				
14.	Košnice pčela,uzgoj pčelinjih zajednica	25.572,00	101.860,00	263.909,00	351.150,00
A/2-7	Izvorne zaštićene pasmine životinja				

17a.	Uzgoj bosanskog brdskog konja i domaćeg magarca u tipu	1.800,00	2.400,00	2.800,00	0,00
	Ukupno animalna proizvodnja	9.764.270,65	11.634.027,40	14.420.084,14	15.432.989,05
	Ukupno model podrške proizvodnji	10.920.724,68	13.303.048,66	17.043.841,44	18.507.999,23
D	MODEL RURALNOG RAZVOJA				
a)	Investicije u novu poljoprivrednu mehanizaciju za biljnu i stočarsku proizvodnju	590.083,85	770.952,24	3.858.449,15	4.358.191,12
b)	Investicije u novu opremu za biljnu i stočarsku proizvodnju	90.163,21	54.729,38	146.316,73	461.459,49
c)	Sufinansiranje nabavke visoko kvalitetne rasplodne stoke	69.277,49	355.131,31	737.892,82	889.319,38
d)	Podrška investicijama u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje novih građevinskih objekata u svrhu biljne proizvodnje, stočarstva ili ribarstva	869.391,37	1.029.400,58	1.116.747,90	1.368.225,18
e)	Investicije u podizanje trajnih nasada	1.814,00	0,00	7.386,08	75.539,76
g)	Investicije u izgradnju ili proširenje, odnosno opremanje građevinskih objekata u svrhu obavljanja dorade i prerade poljoprivrednih proizvoda	0,00	0,00	1.935.162,16	1.272.747,59
h)	Podrška investicijama u poljoprivredna gazdinstva na izrazito sirimašnim područjima sa nerazvijenom poljoprivredom proizvodnjom	0,00	0,00	0,00	6.787,50
D/1-4	Podrška mladim poljoprivrednicima				
a)	Pokretanje poslovanja mladih poljoprivrednika	0,00	0,00	0,00	0,00
D/2-1	Mjere za zaštitu ruralnog okoliša				
a)	Podrška certificiranju organske proizvodnje	0,00	0,00	0,00	0,00
	UKUPNO MODEL RURALNOG RAZVOJA				
	Ukupno model ruralnog razvoja	1.620.730,85	2.210.213,51	7.801.954,84	8.432.270,02

E	MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI				
a)	Sufinansiranje premije osiguranja	52.908,39	23.173,90	58.735,37	125.868,77
b)	Sufinansiranje organizovanja stručnih skupova, kongresa, simpozija, seminara	568,75	4.259,81	24.843,54	43.903,03
c)	Sufinansiranje opremanja laboratorija i veterinarskih organizacija	55.554,56	44.056,05	106.352,68	66.478,58
d)	Sufinansiranje izlaganja na poljoprivrednim sajmovima	0,00	0,00	810,00	15.510,21
d)	Sufinansiranje troškova realizacije aktivnosti zadruge, udruga i saveza	270.625,80	210.600,000	917.640,49	163.855,03
e)	Sufinanciranje troškova standardizacije proizvoda/proizvodnje	1.814,93	26.814,69	26.271,31	20.188,83
f)	Podrška provođenju mjera zemljišne politike	0,00	0,00	0,00	20.000,00
	UKUPNO MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI	398.443,02	308.904,45	1.134.653,39	455.804,45
	Novčane podrške - ostvareno pravo u ponovljenim postupcima provedenim po pravosnažnim sudskim presudama u oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina, vansudske nagodbe, nerealizovani zahtjevi iz ranijeg perioda za koje su vršene dodatne provjere, nerealizirani zahtjevi za isplatu/		43.603,00		
	UKUPNO A+D+E+F	12.921.313,03	15.865.769,02	25.980.449,67	27.396.073,70

Iz uporednih pokazatelja o realizaciji novčanih podrški za protekle četiri godine, predočenih u tabeli broj 6., vidljivo je da je u 2024. godini došlo do značajnog rasta realiziranih novčanih podrški u odnosu na prethodne tri godine u svim modelima podrške.

To je posljedica povećanja ukupnih izdvajanja za novčane podrške iz federalnog budžeta, odnosno povećanja iznosa novčanih podrški po jedinici proizvoda, kao i uvođenja novih proizvodnji u oblast podrški, s jedne strane i povećanog broja zahtjeva ostvarivanje prava na novčanu podršku, s druge strane.

II Realizacija novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Tuzlanskog kantona za 2024. godinu

Novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju planirane Budžetom Tuzlanskog kantona dodjeljuju se fizičkim i pravnim licima na osnovu Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju Tuzlanskog kantona ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 8/14, 2/16, 4/18, 12/20 i 10/24, u daljem tekstu: Kantonalni zakon) te na osnovu podzakonskih akata, odnosno Programa novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju i pravilnika o ostvarivanju novčanih podrški po modelima podrške.

Kantonalnim zakonom se osigurava harmonizacija mjera novčanih podrški na kantonalnom i federalnom nivou, te definisale mjere podrške poljoprivrednoj proizvodnji i mjere strukturne politike, koje će omogućiti sigurnost i kontinuitet novčanih podrški, sa ciljem stvaranja i poticanja poljoprivredne proizvodnje, poboljšanja životnog standarda poljoprivrednih proizvođača, sa posebnim akcentom na stvaranju povoljnijih uvjeta za rješavanje njihovog radno-pravnog statusa.

Kantonalnim zakonom je propisano da se sredstva za novčane podrške obezbjeđuju u Budžetu Kantona za svaku kalendarsku godinu, kao i iz drugih izvora, te da visina sredstava za novčane podrške iznosi do 3,5 % vrijednosti poreskih prihoda godišnjeg Budžeta Tuzlanskog kantona.

Članom 6. Kantonalnog zakona propisano je da Vlada Tuzlanskog kantona donosi Program novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu Budžeta Tuzlanskog kantona i Zakona o izvršenju Budžeta Tuzlanskog kantona, ali ne prije donošenja Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava utvrđenih Budžetom Federacije BiH za tekuću godinu.

Prijedlog Programa novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju priprema Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, te nakon prethodno pribavljenog mišljenja Komisije za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Skupštine Tuzlanskog kantona dostavlja Vladi Tuzlanskog kantona.

Programom se utvrđuje visina sredstava za pojedine modele novčanih podrški, kriteriji za njihovo ostvarivanje, sa planom raspodjele sredstava po oblastima i vrstama novčanih podrški.

Budžetom Tuzlanskog kantona za 2024. godinu za realizaciju novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju prvobitno su planirana sredstva u iznosu od 13.800.000,00 KM.

Vlada Tuzlanskog kantona je na prijedlog Ministarstva dana 19.07.2024. godine donijela Program novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2024. godini ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj 12/24, u daljem tekstu Kantonalni Program).

U tabeli broj 7. prikazan je raspored sredstava novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2024. godini, po vrstama proizvodnji i iznosima novčanih podrški.

Tabela broj 7.

R/b	Vrsta podrški	Jedini ca mjere	KM/ jedinici mjere	Plan podrški	
				Obim proizvodnje /jedinica mjere	Ukupan iznos / KM
1	2	3	4	5	6
A)	MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI				
1.	BILJNA PROIZVODNJA				
1.1	Proizvodnja merkantilnog kukuruza	ha	700,00	357,00	249.900,00
1.2	Proizvodnja krastavca- kornišona za industrijsku preradu	kg	0,21	800.000,00	168.000,00
1.3	Proizvodnja merkantilnog krompira	kg	0,20	200.000,00	40.000,00
1.4	Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru				
1.4.1.	Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru presadnicama koje je proizveo registrovani proizvođač nabavljenim u tekućoj godini	m ²	3,00	120.000,00	360.000,00
1.4.2.	Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru presadnicama iz vlastite proizvodnje	m ²	2,00	140.000,00	280.000,00
1.5	Proizvodnja jagode u zaštićenom prostoru				
1.5.1	Proizvodnja jagode u zaštićenom prostoru sadnicama koje je proizveo registrovani proizvođač, nabavljenim u prethodnoj godini	m ²	3,00	290.000,00	870.000,00
1.5.2.	Proizvodnja jagode u zaštićenom prostoru sadnicama starijim od jedne godine	m ²	2,20	300.000,00	660.000,00
1.6	Otkup voća	t	75,00	4.800,00	360.000,00
1.7	Proizvodnja gljiva	t	75,00	4.150,00	311.250,00
1.8	Proizvodnja komposta	t	70,00	3.250,00	227.500,00
1.9	Podizanje nasada jagodičastog voća (malina, kupina, jagoda, borovnica, ribizla i aronija)	ha	7.200,00	3,00	21.600,00
1.10	Proizvodnja sadnica jagodičastog i bobičastog voća (sadnice jagode)	kom	0,06	2.180.000,00	130.800,00
1.11	Proizvodnja krošnjastog voća -šljiva, jabuka, kruška, trešnja i višnja				
1.11.1	Proizvodnja šljive				
1.11.1.1	Proizvodnja šljive - ekstenzivni nasad	ha	880,00	460,00	404.800,00
1.11.1.2	Proizvodnja šljive - poluintenzivni nasad	ha	1.430,00	635,00	908.050,00
1.11.1.3	Proizvodnja šljive - intenzivni nasad	ha	1.870,00	235,00	439.450,00
1.11.2	Proizvodnja jabuke				
1.11.2.1	Proizvodnja jabuke - ekstenzivni nasad	ha	880,00	15,00	13.200,00
1.11.2.2.	Proizvodnja jabuke - poluintenzivni nasad	ha	1.870,00	21,00	39.270,00
1.11.2.3	Proizvodnja jabuke - intenzivni nasad	ha	3.300,00	132,00	435.600,00
1.11.3	Proizvodnja kruške				
1.11.3.1	Proizvodnja kruške - ekstenzivni nasad	ha	880,00	5,00	4.400,00
1.11.3.2	Proizvodnja kruške - poluintenzivni nasad	ha	1.650,00	17,00	28.050,00
1.11.3.3.	Proizvodnja kruške- intenzivni nasad	ha	2.750,00	115,00	316.250,00
1.11.4	Proizvodnja trešnje				

1.11.4.1	Proizvodnja trešnje - ekstenzivni nasad	ha	880,00	11,00	9.680,00
1.11.4.2	Proizvodnja trešnje -poluintenzivni nasad	ha	1.650,00	12,00	19.800,00
1.11.4.3	Proizvodnja trešnje intenzivni nasad	ha	2.420,00	5,00	12.100,00
1.11.5.	Proizvodnja višnje				
1.11.5.1	Proizvodnja višnje - ekstenzivni nasad	ha	880,00	5,00	4.400,00
1.11.5.2	Proizvodnja višnje - poluintenzivni nasad	ha	1.650,00	3,00	4.950,00
1.11.5.3	Proizvodnja višnja- intenzivni nasad	ha	1.870,00	7,00	13.090,00
1.12	Proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća	ha	2.400,00	13,00	31.200,00
2.	ANIMALNA PROIZVODNJA				
2.1	Uzgoj rasplodnih junica	grlo	1000,00	1.300,00	1.300.000,00
2.2	Uzgoj rasplode stoke - ovce	kom	35,00	8.000,00	280.000,00
2.3	Proizvodnja pilećeg mesa -brojleri	kljun	0,25	1.747.000,00	436.750,00
2.4	Proizvodnja konzumnih jaja	kljun	2,40	120.000,00	288.000,00
2.5	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	kom	15,00	13.651,00	204.765,00
3.	SREDSTVA ZA ISPLATU DODATNE PODRŠKE ZA OBRTNIKE				350.000,00
4.	PROIZVODNJE OD INTERESA ZA KANTON				
4.1	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	l	0,10	28.258.000,00	2.825.800,00
4.2	Zdravstvena zaštita pčela i unapređenje pčelinjeg fonda	kom	10,00	31.220,00	312.200,00
4.3	Podrška za unapređenje proizvodnje pilećeg mesa	kljun	0,04	5.200.000,00	208.000,00
5.	REGRESIRANJE KAMATA				
5.1	Regresiranje kamata na kredite namijenjene otkupu poljoprivrednih proizvoda				34.100,00
6.	PODRŠKA ORGANIZATORIMA PROIZVODNJE				
6.1	Podrška organizatorima proizvodnje u kooperaciji otkupa proizvoda iz kooperacije i prodaja tih proizvoda (kornišon)	kg	0,12	800.000,00	96.000,00
B)	MODEL KAPITALNIH ULAGANJA				
1.	Nabavka nove opreme u animalnoj i biljnoj proizvodnji				
1.1	Nabavka nove opreme u animalnoj i biljnoj proizvodnji – oprema u stočarskim objektima, paneli i rashladni uređaji u hladnjačama				27.020,00
1.2.	Sufinansiranje nabavke električnih pastira				40.850,00
2.	Izgradnja sistema protivgradne zaštite				
2.1	Izgradnja sistema protivgradne zaštite (Teočak,Sapna i Kalesija)	kom			309.150,00
2.2	Nabavka raketa za sistem protivgradne zaštite	kom			90.000,00
3.	Sufinansiranje nabavke plastenika i visokih tunela				
3.1	Sufinansiranje nabavke plastenika i visokih tunela	kom			130.000,00
3.2	Sufinansiranje nabavke najlona za plastenike i visoke tunele	m ²			64.000,00
4.	Sufinansiranje izgradnje sistema za navodnjavanje				54.980,00
5.	Sufinansiranje nabavke rasplodne stoke -	grlo	800,00	355,00	284.000,00

	junice				
C)	MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI				
1.	Sufinansiranje realizacije projekata od značaja za Kanton				
1.1	Sufinansiranje stručnih publikacija, stručno usavršavanje kadrova iz poljoprivrede i razvoj asocijacija poljoprivrednih proizvođača				16.045,00
1.2	Podrška TV emisijama o poljoprivredi i promocija domaćih proizvoda Televizijama sa područja Tuzlanskog kantona				40.000,00
D)	USLUGE ODRŽAVANJA SOFTVERA ZA PRAĆENJE ULAGANJA I ANALIZU ULAGANJA U OBLAST PODRŠKE POLJOPRIVREDI I RURALNOM RAZVOJU U 2024. GODINI				15.000,00
E)	SUDSKE PRESUDE, RJEŠENJA PO ŽALBAMA I RJEŠENJA IZ PRETHODNIH GODINA				
Ostvareno pravo po pravosnažnim sudskim presudama iz oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina i pravosnažnim rješenjima donesenim u drugostepenom postupku po žalbama, kao i ostvareno pravo po osnovu Programa iz prethodnih godina, koje zbog administrativnih poteškoća nije realizovano.					30.000,00
UKUPNO					13.800.000,00

Po modelu podrške proizvodnji, u okviru biljne proizvodnje, Kantonalnim programom su planirana sredstva za novčanu podršku za proizvodnju merkantilnog kukuruza, proizvodnju kornišona za industrijsku preradu, proizvodnju merkantilnog krompira, proizvodnju povrća u zaštićenom prostoru, proizvodnju jagode u zaštićenom prostoru, otkup voća, proizvodnju gljiva, proizvodnju komposta, proizvodnju nasada jagodičastog voća, podizanje nasada jagodičastog voća, proizvodnju sadnica jagodičastog i bobičastog voća, proizvodnju krošnjastog voća i proizvodnju jagodičastog i bobičastog voća.

S obzirom da je Federalno ministarstvo u 2024. godini smanjilo minimalno poticanu površinu za silažni kukuruz sa dosadašnjih 2 ha na 1 ha, Kantonalnim programom je u 2024. godini predviđena podrška za proizvodnju merkantilnog kukuruza na površini od 1 ha do 2 ha, a za zasijanu površinu preko 2 ha klijenti su podnosili zahtjev Federalnom ministarstvu.

Kod proizvodnje krošnjastog voća razdvojene su proizvodnje po vrsti, te načinu sadnje (ekstenzivni, poluintenzivni i intenzivni nasad), te je u skladu sa tim planiran i različit iznos novčane podrške.

U oblasti animalne proizvodnje Kantonalnim Programom je planirana novčana podrška za uzgoj rasplodnih junica, uzgoj rasplodnih ovaca, proizvodnju pilećeg mesa, proizvodnju konzumnih jaja i košnice pčela-uzgoj pčelinjih zajednica.

Kod uzgoja rasplodnih junica pravo na novčanu podršku ostvarili su korisnici (fizička lica) koja uzgoje najmanje dvije junice iz vlastitog stada, a kod uzgoja ovaca korisnici koji u uzgoju imaju od 20 do 49 obilježenih ovaca. U 2024. godini prvi put se na kantonalnom nivou uvodi novčana podrška za uzgoj rasplodnih ovaca. Cilj uvođenja ove vrste podrške je da se malim proizvođačima pomogne da prošire stado, kako bi stekli uvjete za ostvarivanje prava na novčanu podršku iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine. Korisnici koji su imali 50 i više ovaca mogli su podnijeti zahtjev Federalnom ministarstvu.

Kako je u 2024. godini, kao i u prethodnoj godini, Federalnim Programom planirana novčana podrška za proizvodnju pilećeg mesa za proizvođače koji proizvedu od 5.000 do 220.000 pilića u toku godine, te kako na području Kantona postoje proizvođači koji ostvaruju proizvodnju- iznad navedenog maksimalnog broja predviđenog Federalnim Programom, Kantonalnim Programom su planirana sredstva za proizvodnju od 220.001 pilića do 500.000 pilića u jednoj godini i isporuče ih registrovanim klaonicama. Navedena novčana podrška podrazumijeva da lica koja su ostvarila pravo na novčanu podršku putem Federalnog ministarstva za proizvodnju do 220.000 komada, mogu dobiti novčanu podršku planiranu ovim Programom za razliku proizvedenih pilića od 220.001 do 500.000 pilića, odnosno maksimalno za 299.999 pilića.

Također, u okviru novčane podrške za animalnu proizvodnju planirana je novčana podrška za proizvodnju konzumnih jaja i košnice pčela- uzgoj pčelinjih zajednica.

Programom su planirana i sredstva za podršku proizvodnjama od interesa za Kanton u 2024. godini i to dodatna podrška proizvođače mlijeka, koji posjeduju najmanje tri mliječne krave i nalaze se u sistemu otkupa mlijeka, zatim za proizvođače pilećeg mesa, koji utove najmanje 5.000 pilića, a maksimalno 500.000 pilića u vlastitim objektima, objektima za uslužni tov ili objektima uzetim pod zakup, te dodatna novčana podrška za korisnike koji imaju 15-500 društava za proizvodnju meda, kroz novčanu podršku za zdravstvenu zaštitu pčela i unapređenje zdravstvenog fonda.

Pored navedenog, u okviru novčane podrške po modelu podrške proizvodnji planirana je novčana podrška i za regres kamata na kredite namijenjene za otkup poljoprivrednih proizvoda, kao i podrška organizatorima proizvodnje u kooperaciji otkupa proizvoda iz kooperacije i prodaja tih proizvoda.

Po modelu kapitalnih ulaganja, planirana je novčana podrška za sufinansiranje nabavke nove opreme u animalnoj i biljnoj proizvodnji, odnosno opreme u stočarskim objektima i nabavku panela i rashladnih uređaja u hladnjačama, novčana podrška za nabavku električnih pastira za čuvanje stoke i zaštitu biljnih usjeva, novčana podrška za izgradnju sistema protivgradne zaštite, koja obuhvata sredstva za izgradnju sistema protugradne zaštite na području općina Teočak, Sapna i Kalesija, odnosno nabavku raketa za sistem protivgradne zaštite za općine/gradove koji već imaju instaliran ovaj sistem, novčana podrška za sufinansiranje nabavke platenika, minimalne površine 100 m² i visokih tunela, minimalne površine 1.000 m², s ciljem poticanja plateničke proizvodnje, kao i nabavka najlona za platenike minimalne površine 200 m² i visokih tunela minimalne površine 1.000 m², zatim za sufinansiranje izgradnje sistema za navodnjavanje u rasadničkoj proizvodnji, te novčana podrška za sufinansiranje nabavke rasplodne stoke-junice.

U okviru modela ostalih vrsta podrške planirana je novčana podrška za sufinansiranje realizacije projekta od značaja za Kanton, kroz sufinansiranje stručnih publikacija, stručno usavršavanje kadrova iz poljoprivrede i razvoj asocijacije poljoprivrednih proizvođača, kao i za podrška televizijskim emisijama o poljoprivredi.

Također, Kantonalnim Programom su planirana i sredstva za isplatu novčane podrške po pravosnažnim sudskim presudama iz oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina i pravosnažnim rješenjima donesenim u drugostepenom postupku po žalbama, kao i ostvareno pravo po osnovu Programa iz prethodnih godina, koje zbog administrativnih poteškoća nije realizovano.

Programom je propisano da se korisnicima koji imaju registrovan obrt obračunava 20% veći iznos novčane podrške po jedinici mjere za biljnu i animalnu proizvodnju u okviru modela podrške proizvodnji.

U toku realizacije novčane podrške Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Tuzlanskog kantona se obratilo Udruženje proizvođača krastavca kornišona TK koji su ukazali na značajno smanjenje proizvodnje kornišona usljed visokih temperatura i suše, te predložili da uslov za ostvarivanje prava na novu vrstu podrške bude minimalna količina otkupljenog kornišona 25 t.

Imajući u vidu poteškoće sa kojim se susreću poljoprivredni proizvođači, značajno umanjeње prinosa ove kulture, dana 02.10.2024. godine Vlada je donijela Odluku o izmjeni Programa u tački V, A) Model podrške proizvodnji 1. Biljna proizvodnje, 1.2 proizvodnja krastavca,-kornišona za industrijsku preradu na način da je minimalna zasijana površina sa 0,1 ha smanjena na 0,05 ha (Službene novine Tuzlanskog kantona broj 15/24).

Dana 15.10.2024 godine Vlada je na osnovu navedenog, donijela Odluku o izmjeni Programa u tački V., A) Model podrške proizvodnji, 6. Podrška organizatorima proizvodnje u kooperaciji otkupa proizvoda iz kooperacije i prodaja tih proizvoda (kornišon), kojom je minimalna otkupljena količina, kao jedan od uvjeta za ostvarivanje prava na novčanu podršku smanjena sa dotadašnjih 60 na 25 tona.

Članom 8. stav 1. Kantonalnog zakona propisano je da u slučaju da se iznos sredstava po modelima novčanih podrški utvrđenih Kantonalnim programom iz objektivnih okolnosti u cjelosti ili djelimično ne iskoristi, raspoređivanje neutrošenih sredstava vrši u skladu sa članom 6. navedenog Zakona.

Pravilnicima o ostvarivanju novčanih podrški po modelima novčanih podrški propisana je obaveza općinskim/gradskim službama nadležnim za poslove poljoprivrede da Ministarstvu dostavljaju podatke o broju podnesenih zahtjeva sa iznosom sredstava potrebnih za realizaciju novčane podrške.

Na osnovu dostavljenih podataka od općinskih/gradskih službi, poslije isteka rokova za obradu zahtjeva, utvrđeno je da postoji potreba da se izvrši preraspodjela raspoloživih neutrošenih sredstava na druge pozicije, a kako su izmjenama i dopunama Budžeta Tuzlanskog kantona za 2024. godinu sredstva planirana za novčanu podršku uvećana za iznos od 15.070.000,00 KM, to je u skladu sa odredbama člana 8., stav 1. Kantonalnog zakona, dana 18.12.2024. godine, Vlada Tuzlanskog kantona, na prijedlog Ministarstva, donijela Odluku o izmjenama i dopuni Programa novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2024. godini, (Službene novine Tuzlanskog kantona broj 1/25), kojom je izvršena preraspodjela sredstava po modelima i vrstama proizvodnji, a za proizvođače sa područja općine Teočak, koji su zbog izmjena Federalnog programa u dijelu koji se odnosi na mjesto sjedišta otkupljivača ostali bez mogućnosti da ostvare pravo na novčanu podršku za proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka u III kvartalu, obezbjeđena su sredstva za isplatu novčane podrške za mlijeko za navedeni kvartal, u skladu sa odredbama Federalnog programa.

U tabeli broj 8. prikazan je raspored sredstava novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2024. godini, nakon donošenja Odluke o izmjenama Programa novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2024. godini.

Tabela broj 8.

R/b	Vrsta podrški	Jedini ca mjere	KM/ jedinici mjere	Plan podrški	
				Obim proizvodnje /jedinica mjere	Ukupan iznos / KM
1	2	3	4	5	6
A) MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI					
1. BILJNA PROIZVODNJA					
1.1	Proizvodnja merkantilnog kukuruza	ha	700,00	1.480,00	1.036.000,00
1.2	Proizvodnja krastavca- kornišona za industrijsku preradu	kg	0,21	762.900,00	160.209,00
1.3	Proizvodnja merkantilnog krompira	kg	0,20	142.000,00	28.400,00
1.4	Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru				
1.4.1.	Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru presadnicama koje je proizveo registrovani proizvođač nabavljenim u tekućoj godini	m ²	3,00	120.000,00	360.000,00
1.4.2.	Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru presadnicama iz vlastite proizvodnje	m ²	2,00	140.000,00	280.000,00
1.5	Proizvodnja jagode u zaštićenom prostoru				
1.5.1	Proizvodnja jagode u zaštićenom prostoru sadnicama koje je proizveo registrovani proizvođač, nabavljenim u prethodnoj godini	m ²	3,00	373.000,00	1.119.000,00
1.5.2.	Proizvodnja jagode u zaštićenom prostoru sadnicama starijim od jedne godine	m ²	2,20	316.000,00	695.200,00
1.6	Otkup voća	t	75,00	6.420,00	481.500,00
1.7	Proizvodnja gljiva	t	75,00	3.990,00	299.250,00
1.8	Proizvodnja komposta	t	70,00	2.990,00	209.300,00
1.9	Podizanje nasada jagodičastog voća (malina, kupina, jagoda, borovnica, ribizla i aronija)	ha	7.200,00	2,50	18.000,00
1.10	Proizvodnja sadnica jagodičastog i bobičastog voća (sadnice jagode)	kom	0,06	2.100.000,00	126.000,00
1.11	Proizvodnja krošnjastog voća -šljiva, jabuka, kruška, trešnja i višnja				
1.11.1	Proizvodnja šljive				
1.11.1.1	Proizvodnja šljive – ekstenzivni nasad	ha	880,00	460,00	404.800,00
1.11.1.2	Proizvodnja šljive – poluintenzivni nasad	ha	1.430,00	635,00	908.050,00
1.11.1.3	Proizvodnja šljive – intenzivni nasad	ha	1.870,00	235,00	439.450,00
1.11.2	Proizvodnja jabuke				
1.11.2.1	Proizvodnja jabuke – ekstenzivni nasad	ha	880,00	15,00	13.200,00
1.11.2.2.	Proizvodnja jabuke - poluintenzivni nasad	ha	1.870,00	21,00	39.270,00
1.11.2.3	Proizvodnja jabuke - intenzivni nasad	ha	3.300,00	132,00	435.600,00
1.11.3	Proizvodnja kruške				
1.11.3.1	Proizvodnja kruške – ekstenzivni nasad	ha	880,00	5,00	4.400,00
1.11.3.2	Proizvodnja kruške – poluintenzivni nasad	ha	1.650,00	17,00	28.050,00
1.11.3.3.	Proizvodnja kruške- intenzivni nasad	ha	2.750,00	115,00	316.250,00
1.11.4	Proizvodnja trešnje				
1.11.4.1	Proizvodnja trešnje - ekstenzivni nasad	ha	880,00	11,00	9.680,00
1.11.4.2	Proizvodnja trešnje –poluintenzivni nasad	ha	1.650,00	12,00	19.800,00

1.11.4.3	Proizvodnja trešnje intenzivni nasad	ha	2.420,00	5,00	12.100,00
1.11.5.	Proizvodnja višnje				
1.11.5.1	Proizvodnja višnje – ekstenzivni nasad	ha	880,00	5,00	4.400,00
1.11.5.2	Proizvodnja višnje – poluintenzivni nasad	ha	1.650,00	3,00	4.950,00
1.11.5.3	Proizvodnja višnja- intenzivni nasad	ha	1.870,00	7,00	13.090,00
1.12	Proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća	ha	2.400,00	12,50	30.000,00
2. ANIMALNA PROIZVODNJA					
2.1	Rasplodna stoka – rasplodne junice	grlo	1.000,00	1.521,00	1.521.000,00
2.2	Uzgoj rasplodnih ovaca	kom	35,00	2.100,00	73.500,00
2.3	Proizvodnja pilećeg mesa –brojleri	kljun	0,25	1.690.000,00	422.500,00
2.4	Proizvodnja konzumnih jaja	kljun	2,40	152.000,00	364.800,00
2.5	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	kom	15,00	14.500,00	217.500,00
3.	SREDSTVA ZA ISPLATU DODATNE PODRŠKE ZA OBRITNIKE				370.000,00
4. PROIZVODNJE OD INTERESA ZA KANTON					
4.1	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	l	0,10	28.258.000,00	2.825.800,00
4.2	Dodatna podrška za Proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka za III kvartal 2024. godine	l	0,40	199.000,00	79.600,00
4.3	Zdravstvena zaštita pčela i unapređenje pčelinjeg fonda	kom	10,00	41.200,00	412.000,00
4.4	Podrška za unapređenje proizvodnje pilećeg mesa	kljun	0,04	5.220.000,00	208.800,00
5.	REGRESIRANJE KAMATA				
5.1	Regresiranje kamata na kredite namijenjene otkupu poljoprivrednih proizvoda				34.100,00
6. PODRŠKA ORGANIZATORIMA PROIZVODNJE					
6.1	Podrška organizatorima proizvodnje u kooperaciji otkupa proizvoda iz kooperacije i prodaja tih proizvoda (kornišon)	kg	0,12	842.000,00	101.040,00
B) MODEL KAPITALNIH ULAGANJA					
1.	Nabavka nove opreme u animalnoj i biljnoj proizvodnji				
1.1	Nabavka nove opreme u animalnoj i biljnoj proizvodnji – oprema u stočarskim objektima, paneli i rashladni uređaji u hladnjačama				36.000,00
1.2.	Sufinansiranje nabavke električnih pastira				15.000,00
2.	Izgradnja sistema protugradne zaštite				
2.1	Izgradnja sistema protugradne zaštite (Teočak,Sapna i Kalesija)	kom			0,00
2.2	Nabavka raketa za sistem protugradne zaštite	kom			220.000,00
3.	Sufinansiranje nabavke plastenika i visokih tunela				
3.1	Sufinansiranje nabavke najlona za plastenike i visoke tunele	m ²			41.000,00
3.2	Sufinansiranje nabavke plastenika i visokih tunela	kom			217.000,00
4.	Sufinansiranje izgradnje sistema za navodnjavanje				0,00

5.	Sufinansiranje nabavke rasplodne stoke - junice	gri	800,00	400,00	320.000,00
C) MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI					
1.	Sufinansiranje realizacije projekata od značaja za Kanton				
1.1	Sufinansiranje stručnih publikacija, stručno usavršavanje kadrova iz poljoprivrede i razvoj asocijacija poljoprivrednih proizvođača				13.000,00
1.2	Podrška TV emisijama o poljoprivredi i promocija domaćih proizvoda Televizijama sa područja Tuzlanskog kantona				40.000,00
D	USLUGE ODRŽAVANJA SOFTVERA ZA PRAĆENJE ULAGANJA I ANALIZU ULAGANJA U OBLAST PODRŠKE POLJOPRIVREDI I RURALNOM RAZVOJU U 2024. GODINI				15.000,00
E)	SUDSKE PRESUDE, RJEŠENJA PO ŽALBAMA I RJEŠENJA IZ PRETHODNIH GODINA				
1.	Ostvareno pravo po pravosnažnim sudskim presudama iz oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina i pravosnažnim rješenjima donesenim u drugostepenom postupku po žalbama, kao i ostvareno pravo po osnovu Programa iz prethodnih godina, koje zbog administrativnih poteškoća nije realizovano.				26.411,00
UKUPNO					15.070.000,00

Pravilnicima po modelima podrški propisani su uvjeti koje mora ispunjavati podnosilac zahjeva za ostvarivanje prava na novčane podrške, potrebna dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev, način isplate novčanih podrški, obaveze koje korisnik mora ispuniti nakon što mu budu isplaćena sredstva i drugo.

Poljoprivredni proizvođači sa područja Kantona, u skladu sa Kantonalnim zakonom i pravilnicima, zahtjeve za novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju podnose gradskim/općinskim službama nadležnim za poslove poljoprivrede, prema mjestu prebivališta, zajedno sa dokumentacijom propisanom Pravilnicima.

Gradske/općinske službe zaprimaju, obrađuju, vrše provjeru dokumentacije, donose rješenja, te na obrascima, koji su sastavni dio Pravilnika, sačinjavaju obračun po vrstama podrške u propisanom obimu.

Podnosioci zahtjeva su u 2024. godini u skladu sa odredbama Kantonalnog zakona i Pravilnika o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar clijenata bili obavezni u nadležnoj općinskoj službi ažurirati podatke u Registru poljoprivrednih gazdinstava i Registru clijenata do 31.05.2024. godine, te izmiriti poreske obaveze i obaveze po osnovu ugovora o zakupu ili ugovora o dodijeljenoj koncesiji za korištenje državnog poljoprivrednog zemljišta, te ispuniti posebne uvjete propisane pravilnicima.

Rješenja i obrasce gradske/općinske službe dostavljaju Kantonalnom ministarstvu u propisanim rokovima, a korisnici imaju pravo žalbe u roku od osam dana.

Kantonalno ministarstvo vrši provjeru rješenja, te ih dostavlja Ministarstvu finansija na isplatu.

U tabeli broj 9. prikazan je ukupan broj rješenja dostavljenih od gradskih/općinskih službi nadležnih za poslove poljoprivrede po vrstama proizvodnje, kao i broj rješenja u kojima su uočeni nedostaci i koja su u skladu sa članom 17. Kantonalnog zakona vraćeni

općinskim/gradskim službama na ponovni postupak, te broj rješenja proslijeđenih Ministarstvu finansija.

Tabela broj 9.

Vrsta proizvodnje	Broj rješenja dostavljenih od nadležnih službi	Broj rješenja vraćenih nadležnim službama na ponovni postupak	Broj rješenja proslijeđenih Ministarstvu finansija
Proizvodnja merkantilnog kukuruza	906	0	906
Proizvodnja krastavca-kornišona za industrijsku preradu	161	0	161
Proizvodnja merkantilnog krompira	4	0	4
Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru	476	0	476
Proizvodnja jagode u zaštićenom prostoru	283	0	283
Otkup voća	9	0	9
Proizvodnja gljiva	13	0	13
Proizvodnja komposta	2	0	2
Podizanje nasada jagodičastog voća (malina, kupina, jagoda, borovnica, ribizla i aronija)	6	0	6
Proizvodnja sadnica jagodičastog i bobičastog voća (sadnice jagode)	2	0	2
Proizvodnja krošnjastog voća -šljiva, jabuka, kruška, trešnja i višnja	1.354	0	1.354
Proizvodnja jagodičastog voća	15	0	15
Rasplodna stoka – rasplodne junice	536	0	536
Uzgoj rasplodnih ovaca	33		33
Proizvodnja pilećeg mesa –brojleri	35	0	35
Proizvodnja konzumnih jaja	4	0	4
Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	728	0	728
Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	79	0	79
Dodatna podrška za Proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka za III kvartal 2024. godine	2	0	2
Zdravstvena zaštita pčela i unapređenje pčelinjeg fonda	1.194	0	1.194
Regresiranje kamata na kredite namijenjene otkupu poljoprivrednih proizvoda	4	0	4
Podrška organizatorima proizvodnje u kooperaciji otkupa proizvoda iz kooperacije i prodaja tih proizvoda (kornišon)	4	0	4
Nabavka nove opreme u animalnoj i biljnoj proizvodnji – oprema u stočarskim objektima, paneli i rashladni uređaji u hladnjačama	2	0	2
Sufinansiranje nabavke električnih pastira	12	0	12
Izgradnja sistema protugradne zaštite (Teočak,Sapna i Kalesija)	0	0	0
Nabavka raketa za sistem protugradne zaštite	5	0	5
Sufinansiranje nabavke najlona za plastenike i visoke tunele	28	0	28
Sufinansiranje nabavke plastenika i visokih tunela	59	0	59
Sufinansiranje izgradnje sistema za navodnjavanje	0	0	0
Sufinansiranje nabavke rasplodne stoke - junice	78	0	78

Sufinansiranje stručnih publikacija, stručno usavršavanje kadrova iz poljoprivrede i razvoj asocijacija poljoprivrednih proizvođača	1	0	1
Podrška TV emisijama o poljoprivredi i promocija domaćih proizvoda Televizijama sa područja Tuzlanskog kantona	3	0	3
UKUPNO	6.038	0	6.038

U 2024. godini Ministarstvu je od općinskih/gradskih službi nadležnih za poslove poljoprivrede dostavljeno 6.038 rješenja o odobravanju prava na novčanu podršku, koja su nakon izvršene kontrole prosljeđena Ministarstvu finansija na plaćanje. Najveći broj rješenja odnosio se na novčanu podršku za proizvodnju krošnjastog voća, zatim za proizvodnju kukuruza, te na novčanu podršku za zdravstvenu zaštitu pčela i unapređenje pčelinjeg fonda.

U odnosu na 2023. godinu, u 2024. godini je podnešeno je 48 zahtjeva manje, odnosno za 0,8 %, a što je najvećim dijelom posljedica smanjenja minimalne površine za ostvarivanje prava na novčanu podršku za silažni kukuruz na federalnom nivou sa 2 ha na 1 ha, zbog čega ova proizvodnja nije bila uvrštena u Program u 2024. godini.

Kod većine drugih proizvodnji zabilježen je blagi pad u broju podnešenih zahtjeva u odnosu na 2023. godinu.

Programom novčanih podrški bila su planirana sredstva za izgradnju sistema protugradne zaštite za općine Kalesija, Sapna i Teočak. Općine su bile u obavezi provesti postupak javne nabavke i zaključiti ugovor o izboru najpovoljnijeg ponuđača za projektovanje, izgradnju i opremanje mreže protivgradnih stanica za područje općine/grada, sa njihovim uvezivanjem u postojeći sistem protivgradne zaštite na teritoriji BiH i nabavkom protivgradnih raketa u skladu sa odredbama Zakonom o javnim nabavkama. S obzirom na složenu proceduru općine nisu u propisanom roku okončale postupke javne nabavke, te nije bilo podnesenih zahtjeva za ovu vrstu podrške.

Kao što je već navedeno kod novčane podrške za proizvodnju mlijeka na federalnom nivou, i kod novčane podrške za proizvodnju na kantonalnom nivou, zahtjeve za ostvarivanje prava na novčanu podršku podnose otkupljivači mlijeka u ime proizvođača, tako da je broj korisnika novčane podrške znatno veći od navedenog broja rješenja.

U tabeli broj 10. prikazan je iznos odobrene novčane podrške po općinama/gradovima Tuzlanskog kantona i vrstama proizvodnji, kao i ukupan iznos novčanih podrški po poticanim modelima podrške. Ukupno realizovana novčana podrška iz Budžeta Tuzlanskog knatona u 2024. godini iznosi 14.015.728,19 KM.

Razlog zbog čega nije raelizovana novčana podrška u punom obimu od 15.070.000,00 KM je taj što kao što je prethodno navedeno općine nisu zbog složenog postupka jane nabavke uspjele okončati postupke kojim bi stekle uvjete za ostvarivanje prava na novčanu podršku za izgradnju sistema protivgradne zaštite u iznosu od 309.105,00 KM.

Također, prvobitnim Programom je bilo planirano 280.000,00 KM za uzgoj rasplodne stoke-uzgoj ovaca, koja je realizovana u iznosu od 32.683,00 KM, iz razloga što poljoprivredni porizvođači nisu izvršili ažuriranje podataka u Registrima gazdinstva.

Za novčanu podršku za sufinansiranje sistema za navodnjavanje nije bio ni jedan zahtjev, iako je Programom bilo planirano 54.980,00 KM za ovu namjenu.

Vrsta proizvodnje	Banovići	Čelić	Doboj Istok	Gračanica	Gradačac	Kalesija	Kladanj	Lukavac	Sapna	Srebrenik	Teočak	Tuzla	Živinice	Ukupno KM
A. MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI														
1. Biljna proizvodnja														
Proizvodnja merkantilnog kukuruza	7.700,00	69.930,00	86.534,00	162.934,80	196.170,80	92.379,00	980,00	41.075,30	19.304,60	139.262,20	124.712,00	28.474,60	16.352,00	985.809,30
Proizvodnja kornišona za ind. prerađu	3.472,14	13.821,66	6.340,53	15.421,52	26.815,22	22.813,56	0,00	3.397,38	1.612,91	10.097,93	514,60	1.426,74	39.947,46	145.681,64
Proizvodnja merkantilnog krompira	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14.914,80	0,00	0,00	0,00	14.914,80
Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru	8.670,00	73.469,20	26.012,00	27.194,00	138.890,40	45.262,00	5.991,00	31.197,00	2.200,00	54.118,00	11.490,00	132.318,00	47.322,00	604.133,60
Proizvodnja jagode u zaštićenom prostoru sadnicama koje je proizveo registrovani proizvođač, nabavljenim u prethodnoj godini	1.180,00	1.687.040,00	0,00	2.970,00	49.715,32	0,00	0,00	1.560,00	0,00	8.870,00	9.457,80	0,00	3.910,00	1.764.703,12
Otkup voća	0,00	54.437,25	0,00	0,00	373.596,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	23.112,00	0,00	451.145,25
Proizvodnja gljiva- šampinjoni, bukovače i šitake	1.200,00	0,00	0,00	117.560,82	111.852,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	41.047,80	6.180,00	277.840,62
Proizvodnja kompоста	0,00	0,00	0,00	81.942,00	101.553,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	183.495,90
Podizanje nasada jagodičastog voća (malina, kupina, jagoda, borovnica, ribizla i aronija)	0,00	5.328,00	0,00	0,00	1.584,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.600,00	10.512,00
Proizvodnja sadnica jagodičastog i bobičastog voća (sadnice jagode)	0,00	113.253,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	113.253,12
Proizvodnja krošnjastog voća- šljiva, jabuka, trešnja i višnja	8.201,60	357.934,50	57.325,40	133.774,30	1.627.436,80	18.263,74	1.287,00	3.575,00	40.865,00	217.032,20	70.012,80	46.562,45	13.638,90	2.595.909,69
Proizvodnja jagodičastog i bobičastog voća	2.880,00	720,00	0,00	0,00	3.120,00	864,00	0,00	0,00	0,00	3.480,00	3.480,00	8.400,00	720,00	23.664,00

Podizanje višegodišnjih nasada (jabuka, kruška, šljiva, višnja i trešnja)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ukupno biljna proizvodnja	33.303,74	2.375.933,73	176.211,93	541.797,44	2.630.734,44	179.582,30	8.258,00	80.804,68	63.982,51	447.775,13	219.667,20	281.341,59	131.670,36	7.171.063,04
2. Animalna proizvodnja														
Uzgoj rasplodnih junica	47.000,00	171.000,00	54.000,00	180.000,00	64.000,00	335.000,00	62.000,00	10.000,00	115.000,00	131.000,00	71.000,00	22.000,00	239.000,00	1.501.000,00
Uzgoj rasplodne stoke – ovce	1.575,00	2.058,00	0,00	4.585,00	0,00	11.340,00	0,00	12.425,00	700,00	0,00	0,00	0,00	0,00	32.683,00
Proizvodnja pilećeg mesa – brojleri	0,00	0,00	102.337,25	74.248,45	61.453,45	87.869,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	74.999,75	0,00	400.908,00
Proizvodnja konzumnih jaja	0,00	0,00	21.600,00	27.446,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30.240,00	240.000,00	0,00	319.286,40
Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	29775	4527	12087	24285	14070	11397	15960	12450	5100	10029	17667	4905	40590	202.842,00
Animalna proizvodnja ukupno	78.350,00	177.585,00	190.024,25	310.564,85	139.523,45	445.606,10	77.960,00	34.875,00	120.800,00	141.029,00	118.907,00	341.904,75	279.590,00	2.456.719,40
Proizvodnje od interesa za Kanton														
Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	47.385,35	160.373,70	175.921,70	289.113,40	436.618,60	853.305,10	0,00	55.303,90	88.115,70	109.006,00	96.631,20	57.982,35	487.229,90	2.856.986,90
Zdravstvena zaštita pčela i unapređenje pčelinjeg fonda	22.700,00	9.950,00	16.440,00	38.120,00	43.970,00	21.920,00	23.580,00	29.810,00	12.340,00	38.580,00	18.770,00	65.720,00	47.730,00	389.630,00
Podrška za unapređenje proizvodnje pilećeg mesa	0,00	0,00	37.492,08	65.847,12	42.974,44	27.847,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20.000,00	0,00	194.160,68
Regresiranje kamata na kredite namijenjene otkupu poljoprivrednih proizvoda	0,00	0,00	7.665,28	20.661,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	28.326,65
Podrška organizatorima proizvodnje u kooperaciji otkupa proizvoda iz kooperacije i prodaja tih proizvoda (kornišon)	0,00	0,00	0,00	46.476,30	0,00	24.298,32	0,00	0,00	3.314,88	0,00	0,00	0,00	22.197,96	96.287,46
UKUPNO MODEL	181.739,09	2.723.842,43	603.755,24	1.324.580,48	3.284.820,93	1.543.508,86	109.798,00	200.793,58	288.553,09	734.390,13	453.975,40	766.948,69	973.418,22	13.193.174,13

PODRŠKE PROIZVODNJI														
B) MODEL KAPITALNIH ULAGANJA														
Nabavka nove opreme u animalnoj i biljnoj proizvodnji – oprema u stočarskim objektima, paneli i rashladni uređaji u hladnjačama	0,00	0,00	25.423,97	0,00	2.640,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	28.064,34
Sufinansiranje nabavke električnih pastira	0,00	802,83	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.643,23	0,00	675,57	1.486,80	4.608,43
Izgradnja sistema protivgradne zaštite (Teočak, Sapna i Kalesija)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nabavka raketa za sistem protivgradne zaštite	0,00	31.320,00	0,00	34.960,00	70.470,00	0,00	0,00	31.320,00	0,00	41.760,00	0,00	0,00	0,00	209.830,00
Sufinansiranje nabavke plastenika i visokih tunela	0,00	171.893,67	0,00	0,00	7.211,42	0,00	2.975,00	5.355,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14.350,00	201.785,09
Sufinansiranje nabavke najlona za platenike i visoke tunele	0,00	2.969,54	9.057,93	714,00	3.258,66	0,00	0,00	0,00	0,00	2.567,53	0,00	2.642,65	4.892,89	26.103,20
Sufinansiranje izgradnje sistema za navodnjavanje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sufinansiranje nabavke rasplodne stoke - junice	7.200,00	0,00	59.200,00	84.000,00	21.000,00	32.800,00	0,00	21.600,00	0,00	43.000,00	0,00	20.000,00	14.000,00	32.800,00
UKUPNO MODEL KAPITALNIH ULAGANJA	7.200,00	206.986,04	93.681,90	119.674,00	104.580,45	32.800,00	2.975,00	58.275,00	0,00	88.970,76	0,00	23.318,22	34.729,69	773.191,06
C. MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI														
Sufinansiranje stručnih publikacija, stručno usavršavanje	0,00	0,00	0,00	0,00	3.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.000,00

kadrova iz poljoprivrede i razvoj asocijacija poljoprivrednih proizvođača														
PodrškaTV emisijama o poljoprivredi i promociji domaćih proizvoda javnim emiterima sa područja Tuzlanskog kantona	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	31.725,00	0,00	31.725,00
UKUPNO MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKI	0,00	0,00	0,00	0,00	3.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	31.725,00	0,00	34.725,00
D) usluge održavanja softvera za praćenje ulaganja i analizu ulaganja u oblast podrške primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji u 2024. godini	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
E)) Ostvareno pravo po pravosnažnim sudskim presudama iz oblasti novčanih podrški iz prethodnih godina i pravosnažnim rješenjima donesenim u drugostepenom postupku po žalbama														14.638,00
UKUPNO A+B+C+D+E	188.939,09	2.930.828,47	697.437,14	1.444.254,48	3.389.401,38	1.576.308,86	112.773,00	274.068,58	288.553,09	823.360,89	453.975,40	790.266,91	1.008.147,91	14.015.728,19

Iz tabele broj 10. vidljivo je da su poljoprivredni proizvođači sa područja Gradačca ostvarili najveći iznos novčanih podrški po modelu podrške proizvodnji u visini od 3.389.401,38 KM. U strukturi novčane podrške najveći iznosi novčane podrške na području Gradačca ostvareni su u proizvodnji krošnjastog voća, podršci za novčanu podršku za proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka i podršci za otkup voća.

Na drugom mjestu po visini ostvarene novčane podrške je Čelić sa iznosom od 2.930.828,47 KM, od čega se najveći dio odnosi na novčanu podršku za proizvodnju jagode u zaštićenom prostoru, novčanu podršku za proizvodnju krošnjastog voća i novčanu podršku za proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka.

Po visini realizirane novčane podrške Kalesija se nalazi na trećem mjestu sa iznosom od 1.576.308,86 KM, a najveći iznosi novčane podrške realizirani su za novčanu podršku za proizvodnju mlijeka, uzgoj rasplodnih junica i proizvodnju merkantilnog kukuruza.

Posmatrano po vrstama proizvodnji, u oblasti biljne proizvodnje najveći iznosi podrški realizirani su kod proizvodnje krošnjastog voća, zatim proizvodnje jagode u zaštićenom prostoru, zatim kod proizvodnje merkantilnog kukuruza, te proizvodnje povrća u zaštićenom prostoru.

U odnosu na 2023. godinu, u oblasti biljne proizvodnje zabilježen je rast realizirane novčane podrške za 20,77 %.

U okviru animalne proizvodnje najveći iznosi realiziranih novčanih podrški zabilježeni su kod proizvodnje svježeg kravljeg mlijeka, proizvodnje pilećeg mesa, uzgoja rasplodnih junica i zdravstvene zaštite pčela.

U odnosu na 2023. godinu, u oblasti animalne proizvodnje zabilježen je rast realizirane novčane podrške za 4,96 %.

U tabeli broj 11. prikazan je odnos proizvodnje i ostvarene novčane podrške u posljednje četiri godine.

Tabela broj 11.

	Vrsta proizvodnje	Ukupna novčana podrška (KM)	Ukupna novčana podrška (KM)	Ukupna novčana podrška (KM)	Ukupna novčana podrška (KM)
		2021.	2022.	2023.	2024.
	MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI				
	1. Biljna proizvodnja				
1.	Proizvodnja kukuruza	515.885,73	719.394,34	798.738,71	985.809,30
2.	Proizvodnja kornišona za industrijsku preradu	154.518,01	105.064,00	125.516,78	145.681,64
3.	Proizvodnja merkantilnog krompira	29.651,45	25.496,40	20.490,00	14.914,80
4.	Proizvodnja povrća i jagode u zaštićenom prostoru	1.331.127,30	1.875.322,56	1.635.864,56	2.368.836,72
5.	Otkup voća za dalju prodaju i izvoz	145.449,20	292.135,56	144.075,24	451.145,25
7.	Proizvodnja gljiva (šampinjoni, bukovače i šitake)	127.666,30	190.240,20	215.002,15	277.840,62
8.	Proizvodnja komposta	90.125,10	111.652,56	143.829,60	183.495,90

9.	Podizanje nasada jagodičastog voća (malina, kupina, jagoda, borovnica, ribizla i aronija)	31.443,20	24.853,40	14.872,80	10.512,00
10.	Podizanje nasada krošnjastog voća (jabuka, kruška, šljiva, višnja i trešnja)	58.975,00	110.736,00	120.736,00	0,00
12.	Proizvodnja sadnica jagodičastog i bobičastog voća (sadnice jagode)	56.891,04	119.135,76	106.373,20	113.253,12
13.	Proizvodnja krošnjastog voća	2.580.396,14	2.379.879,32	2.332.787,07	2.595.909,69
14.	Proizvodnja jagodičastog voća	22.125,96	23.585,80	23.021,20	23.644,00
	Ukupno biljna proizvodnja	5.144.254,43	5.977.495,90	5.681.307,31	7.171.063,04
15.	Muzne krave	1.366.128,00	3.474.040,00	3.512.264,00	0,00
	Proizvodnja svježeg kravljeg mlijeka	0,00	0,00	0,00	2.856.986,90
17.	Proizvodnja pilećeg mesa	793.237,18	637.003,81	639.985,58	595.068,68
18.	Tov junadi	0,00	304.800,00	0,00	0,00
19.	Rasplodna stoka-junice	146.400,00	441.600,00	727.800,00	1.501.000,00
	Rasplodne stoka-ovce	0,00	0,00	0,00	32.683,00
20.	Proizvodnja konzumnih jaja	209.262,50	215.640,00	231.200,00	319.286,40
21.	Košnice pčela	269.247,00	424.742,00	494.559,20	592.472,00
	Ukupno animalna proizvodnja	2.784.274,68	5.497.825,81	5.605.808,78	5.897.496,98
22.	Podrška organizatorima proizvodnje u kooperaciji otkupa proizvoda iz kooperacije i prodaja tih proizvoda	132.881,45	96.885,84	93.417,20	96.287,46
23.	Regresiranje kamata na kredite namijenjene otkupu poljoprivrednih proizvoda	46.517,56	26.570,68	30.188,63	28.326,65
	UKUPNO MODEL PODRŠKE PROIZVODNJI	8.107.928,12	11.598.798,40	11.410.721,92	13.193.174,13
	MODEL KAPITALNIH ULAGANJA				
	Nabavka opreme u animalnoj i biljnoj proizvodnji	31.370,70	40.823,21	5.879,39	28.064,34
	Sufinansiranje nabavke električnih pastira	0,00	0,00	0,00	4.608,43

	Izgradnja sistema protugradne zaštite (Teočak Sapna i Kalesija)	0,00	0,00	0,00	0,00
	Nabavka raketa za sistem protivgradne zaštite	147.015,00	46.958,40	102.373,00	209.830,00
28.	Sufinansiranje nabavke plastenika i visokih tunela i nabavke najlona	212.000,00	222.500,00	240.000,00	227.888,29
	Sufinansiranje izgradnje sistema za navodnjavanje	0,00	0,00	0,00	0,00
26.	Sufinansiranje nabavke rasplodne stoke-rasplodne junice	0,00	237.000,00	329.000,00	302.800,00
25.	Nabavka osnovnog stada	0,00	161.000,00	0,00	0,00
	UKUPNO MODEL KAPITALNIH ULAGANJA	390.385,70	708.281,61	677.252,39	773.196,03
	MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKE				
29.	Sufinansiranje stručnih publikacija, stručno usavršavanje kadrova iz poljoprivrede i razvoj asocijacija poljoprivrednih proizvođača	4.500,00	3.000,00	6.000,00	3.000,00
30.	Podrška TV emisijama o poljoprivredi i promociji domaćih proizvoda javnim emiterima sa područja Tuzlanskog kantona	34.705,50	39.705,50	31.705,50	31.725,00
33.	Usluge održavanja softvera za praćenje ulaganja i analizu ulaganja u oblast podrške primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji	5.733,00	6.879,60	6.879,60	0,00
	UKUPNO MODEL OSTALIH VRSTA PODRŠKE	44.938,50	49.585,10	44.585,10	34.725,00
34.	Nerealizovani zahtjevi iz prethodnih godina	0,00	792.537,05	206.284,47	0,00
35.	Sudske presude i rješenja po žalbama	4.070,00	22.093,00	4.469,00	14.638,00
	UKUPNO	8.547.329,33	13.171.274,99	12.343.312,00	14.015.728,19

Iz uporedne tabele vidljivo je da je iznos realiziranih novčanih podrški u 2024. godini najveći u posljednje četiri godine, zahvaljujući povećanju jedinične cijene po svim proizvodnjama, ali kod većine proizvodnji došlo je i do povećanja obima proizvodnje. U biljnoj proizvodnji je to najizraženije kod proizvodnje jagode i povrća u zaštićenom prostoru, kod otkupa voća, proizvodnje gljiva i komposta.

U oblasti animalne proizvodnje zabilježen je značajan rast obima proizvodnje kod uzgoja rasplodnih junica, proizvodnje pilećeg mesa i proizvodnje konzumnih jaja.

Do smanjenja proizvodnje je došlo kod proizvodnje krastavca kornišona za industrijsku preradu, kao i kod proizvodnje merkantilnog kukuruza.

U tabeli broj 12. prikazan je obim proizvodnje za koje je odobrena novčana podrška u 2024. godini za neke od najznačajnijih proizvodnji sa uporednim podacima iz 2023. godine.

Tabela br. 12.

R.b r.	Vrsta proizvodnje	Jedinica mjere	Obim proizvodnje po jedinici mjere		Razlika ostvarene proizvodnje u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu
			2023 godina	2024 godina	
	Biljna proizvodnja				
1.	Proizvodnja jagode u zaštićenom prostoru	m ²	529.179	644.852	115.673 (+)
2.	Proizvodnja povrća u zaštićenom prostoru	m ²	251.519	270.646	19.127 (+)
3.	Proizvodnja krastavca kornišona za industrijsku preradu	kg	738.334	690.421,85	47.912,15 (-)
4.	Proizvodnja voća	ha	1554,44	1599,90	45,46 (+)
	Animalna proizvodnja				
1.	Rasplodne junice	grlo	1213	1497	284 (+)

U okviru modela kapitalnih ulaganja došlo je takođe do rasta iznosa novčanih podrški, prije svega zahvaljujući velikim ulaganjima u nabavke raketa za sistem protugradne zaštite.

Izdvajanja po modelu ostalih podrški su niža nego prethodnih godina, što je rezultat dogovora sa firmom koja obavlja usluge održavanja softvera za praćenje ulaganja i analizu ulaganja u oblast podrške primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji da se vrši transfer za usluge izvršene u prethodnoj godini, s obzirom da će ista firma raditi nadogradnju postojećeg softvera, odnosno aplikacije u ovoj godini.

III Zaključna razmatranja i prijedlog mjera u cilju daljeg unapređenja primarne poljoprivredne proizvodnje i efekata novčane podrške

Aktualno stanje poljoprivredne proizvodnje na području Kantona opterećeno je brojnim, godinama nagomilavanim problemima i slabostima koji se najviše iskazuju kao:

1. nedovoljna veličina zemljišnog posjeda,
2. neriješen status poljoprivrednog proizvođača,
3. klasična i tržištu neprilagođena proizvodna struktura,
4. nesređeni i nerazjašnjeni imovinsko-pravni odnosi,
5. niska produktivnost po jedinicama kapaciteta,
6. nizak nivo specijalizacije proizvodnje,
7. nedovoljna i neadekvatna tehnološka opremljenost,
8. neizgrađenost konzistentne poljoprivredne politike,
9. odsustvo kritične mase poticajnih sredstava razvoja,
10. nedostatak povoljnih kreditnih sredstava,
11. nizak nivo investiranja,
12. neizgrađene ili nedovršene institucije za podršku,
13. odsustvo prerađivačkih kapaciteta na području Kantona,
14. odsustvo ruralnih komponenti razvoja.

U prilog navedenom govore i podaci navedeni u tabeli broj 13., u kojoj je prikazana struktura poljoprivrednog zemljišta kojim raspolažu poljoprivredna gazdinstva na području Kantona.

Tabela broj 13.

Općina	Ukup. broj PG	Ukupna površina PG [ha]	Broj 0-1 [ha]	Površina 0-1 [ha]	Broj 1-3 [ha]	Površina 1-3 [ha]	Broj 3-5 [ha]	Površina 3-5 [ha]	Broj 5-10 [ha]	Površina 5-10 [ha]	Broj 10-50 [ha]	Površina 10-50 [ha]	Broj iznad 50 [ha]	Površina iznad 50 [ha]
Banovići	1180	464	1065	260	104	162	11	42	0	0	0	0	0	0
Čelić	1154	1624	674	239	342	604	77	293	45	289	16	200	0	0
Doboj-Istok	901	904	631	205	213	359	34	123	19	122	3	39	1	57
Gračanica	3450	2629	2657	543	576	974	147	565	57	373	13	173	0	0
Gradačac	3865	5823	2326	708	1071	1903	258	994	163	1095	43	724	4	400
Kalesija	2551	3711	1881	423	473	806	119	451	55	362	17	312	6	1357
Kladanj	1109	808	848	315	228	361	26	93	7	38	0	0	0	0
Lukavac	1644	1050	1393	330	194	314	33	121	13	83	11	203	0	0
Sapna	737	771	482	180	209	371	31	117	12	72	3	32	0	0
Srebrenik	2228	2626	1439	494	597	1022	115	427	58	396	19	288	0	0
Teočak	640	624	424	123	170	282	33	126	11	69	2	24	0	0
Tuzla	1868	1429	1515	360	287	466	38	143	19	115	8	181	1	164
Živinice	2912	1918	2484	620	329	544	56	211	28	198	14	263	1	82
Tuzlanski kanton	24239	24382	17819	4798	4793	8168	978	3706	487	3211	149	2438	13	2060

Iz podataka u tabeli 13. vidljivo je da čak 73,51 % poljoprivrednih gazdinstava na području Kantona prosječno raspolaže sa poljoprivrednim zemljištem veličine do 1 ha.

Tako mali zemljišni kapaciteti, odnosno usitnjenost i dislociranost parcela su jedan od glavnih razloga niske i neefikasne poljoprivredne proizvodnje na području Kantona, te najveći ograničavajući faktor povećanja njene konkurentnosti. Većina poljoprivrednog zemljišta je u vlasništvu vrlo velikog broja malih poljoprivrednih gazdinstava, koja nisu u mogućnosti ostvarivati dohodak za primjeren životni standard, te obezbijediti potrebna sredstva za investiranje na gazdinstvu.

Prosječna površina poljoprivrednog zemljišta kojim raspolažu poljoprivredna gazdinstava na području Kantona iznosi 0,99 ha, a u zemljama članicama Evropske unije iznosi 16,10 ha.

Poljoprivredni sektor karakterišu niska produktivnost, kako po jedinici proizvodnje, tako i po gazdinstvu. To je posljedica nepostojanja jasne specijalizacije, niske tehničko-tehnološke opremljenosti gazdinstava, slabog nivoa upotrebe inputa, te značajne zavisnosti od vremenskih prilika. Tehničko-tehnološko i marketinško znanje proizvođača je na niskom nivou, što ima negativne posljedice po produktivnost sektora.

Nedostatak kapitala, osnovnog i obrtnog, takođe je velika prepreka daljem razvoju poljoprivrede na području Kantona.

Kreditiranje, odnosno subvencioniranje poljoprivrede treba da se odvija kroz tri segmenta:

1. institucionalno organiziranje kreditnih sredstava, uspostavljenjem banke koja bi se bavila kreditiranjem poljoprivrede,
2. regulisanje načina dobivanja i korištenja tih sredstava, podsektorski i teritorijalno, po sistemu mikro-kreditnih šema i principu revolvinga,
3. jačanje poticajne uloge države, odnosno Federacije i Kantona.

Nažalost, ne postoji na teritoriji države, niti na teritoriji Federacije i Kantona banka koja bi se bavila isključivo kreditiranjem poljoprivrede, niti se iz federalnog i kantonalnog budžeta izdvajaju sredstva koja bi omogućila realizaciju neophodnih strukturnih promjena.

Poljoprivrednici su prinuđeni da uzimaju kredite od komercijalnih banaka i mikrokreditnih organizacija po nepovoljnim uslovima, sa visokom kamatnom stopom i kratkim rokovima otplate, te su ulaganja u povećanje tehnološke opremljenosti nedovoljna, iako se kroz subvencioniranje dijela troškova kamate korisnicima koji su kreditno zaduženi po Kreditno-garantnom programu za poljoprivredu i prehrambenu industriju u 2023. godini iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine, a kroz regres kamata na kredite namijenjene za otkup poljoprivrednih proizvoda na području Kantona iz Budžeta Tuzlanskog kantona pokušava ublažiti nedostatak povoljnih kreditnih sredstava.

Posebno je u biljnoj proizvodnji otežan i veoma rizičan pristup tržištu, pri čemu je jedan od razloga i nepostojanje dovoljnih kapaciteta za skladištenje i doradu, naročito kod voća i povrća.

Proizvodnja mlijeka po grlu na području Kantona je i dalje na relativno niskom nivou u odnosu na prosjek većine zemalja Evropske unije, a što je posljedica nepovoljnog pasminskog sastava, odnosno nedostatka selekcijskog rada, nedostatka kvalitetne stočne hrane, neadekvatnih uslova držanja, odnosno tehnološke zastarjelosti na farmama, kao i nedovoljna educiranost farmera.

Od izuzetne važnosti za očuvanje i unapređenje animalne, odnosno prije svega govedarske proizvodnje je i stvaranje uvjeta za obezbjeđenje kvalitetne i jeftine stočne hrane,

u čemu značajnu ulogu ima novčana podrška za proizvodnju silažnog kukuruza iz federalnog i kantonalnog budžeta.

Svi navedeni problemi su definisani i analizirani u Strategiji razvoja Tuzlanskog kantona za period 2021.-2027. godina, te su u Strategiji, u okviru strateškog cilja 1., Dinamičan i održiv ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju, Prioritet 1.2. Razvoj održivog, konkurentnog i dinamičnog sektora poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva definisane mjere za poticanje održivog razvoja poljoprivrede, koje podrazumijevaju restrukturiranje i diverzifikaciju postojeće poljoprivredne proizvodnje i poljoprivrednih gazdinstava, u cilju njihovog usklađivanja sa standardima EU, povećanja kvalitete i produktivnosti, razvoja konkurentnosti i osposobljavanja za konkurentnije nastupanje na tržištu i osiguranje većeg nivoa prihoda. Strategijom je naglašen i značaj unapređenja sadašnjeg sistema poticaja u poljoprivredi, u cilju obezbjeđenja efikasnije i pravednije raspodjele poticaja i prilagođavanja zahtjevima za očuvanje okoliša.

Cilj navedenog prioriteta u Strategiji je kreirati ambijent u kojem će se na efikasan način poticati razvoj održivog, konkurentnog i dinamičnog sektora poljoprivrede, koji doprinosi cjelokupnom ekonomskom razvoju Tuzlanskog kantona.

Mjere u okviru prioriteta promovišu uravnoteženi ruralni teritorijalni razvoj usmjeren na poboljšanje uslova života i rada poljoprivrednika i ruralnog stanovništva i unapređenje njihove cjelokupne povezanosti i pristupa infrastrukturi i uslugama podrške u cilju unapređenja konkurentnosti.

Realizacija prioriteta ostvarit će se kroz programe finansijske i savjetodavne pomoći poljoprivrednim proizvođačima u cilju podizanja njihove konkurentnosti, programe podrške zaštiti i uređenju poljoprivrednog zemljišta u svrhu povećanje nivoa korištenja obradivih površina i uspostave politike održivog upravljanja zemljištem.

Stoga je u Budžetu Tuzlanskog kantona potrebno nastaviti kontinuitet rasta sredstava novčanih podrški za poljoprivredu i ruralni razvoj, odnosno planirati sredstva za novčane podrške u maksimalnoj visini propisanoj Kantonalnim zakonom, kako bi se omogućilo povećanje novčane podrške po jedinici proizvodnje u animalnoj i biljnoj proizvodnji, zatim u okviru modela kapitalnih ulaganja povećanje procenta sufinansiranja kapitalnih investicija, radi povećanja tehničko-tehnološke opremljenosti poljoprivrednih gazdinstava, te proširenja novčane podrške u oblasti kapitalnih investicija i na prehrambenu industriju, kako bi se pokrenuo proces strukturnih promjena i modernizirali kapaciteti za preradu poljoprivrednih proizvoda.

Sve navedene mjere definisane su i Federalnim i Kantonalnim zakonom, te je njihova realizacija u narednim godinama od izuzetnog značaja, kako bi se dostignuti nivo poljoprivredne proizvodnje ne samo zadržao na postojećem nivou, već kako bi se stvorile i pretpostavke za neophodne strukturne promjene, ne samo u oblasti direktne proizvodnje, već i u oblasti ruralnog razvoja.

Zbog svega navedenog, stabilna poljoprivredna politika, i na nju naslonjene odluke, moraju se dodatno materijalno osnažiti i usmjeriti na dugoročno razdoblje. To znači da politika podrške domaćoj proizvodnji mora biti konzistentna, a okvirni iznosi sredstava podrške trebaju se znati najmanje godinu dana unaprijed.

U skladu sa naprijed izloženim razmatranjima efekata novčane podrške u 2024. godini, u narednom periodu radi daljeg unapređenja poljoprivredne proizvodnje i efekata novčane podrške treba poduzeti sljedeće mjere:

1. blagovremeno donošenje zakonskih i podzakonskih akata iz oblasti podrške poljoprivredne proizvodnje i ruralnog razvoja, kako bi poljoprivredni proizvođači imali dovoljno vremena da planiraju proizvodnju i apliciraju za ostvarenje novčanih podrški,

2. nastaviti sa izgradnjom sistema direktnih novčanih podrški, ali uz značajno povećanje ulaganja u razvojne komponente, iskazane u podrškama investicijskim projektima i ruralnom razvoju,
3. daljnjim razvojem sistema podrški u poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvoju preferirati robne proizvođače, odnosno one proizvođače koji značajnije proizvode i plasiraju svoje proizvode na tržište i kojima je to osnovna djelatnost,
4. u cilju obezbjeđenja sigurnosti poljoprivrednih proizvođača, izgrađivati sistem otkupa tržnih viškova proizvoda koji mogu uspješno, kvalitetom i cijenom, supstituirati uvoz,
5. vršiti objektivnu evaluaciju efekata odabranih politika,
6. poticati razvoj domaćih prerađivačkih kapaciteta,
7. jačati mjere kontrole zdravstvene ispravnosti namirnica i poljoprivrednih proizvoda (naročito uvoznih)
8. u cilju efikasne implementacije novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, obezbijediti materijalno i kadrovsko jačanje nadležnih institucija, uključenih u provedbu realizacije novčanih podrški,
9. provoditi kontinuiranu edukaciju poljoprivrednih proizvođača, kako u pogledu primjene savremene tehnologije u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji, tako i u oblasti zakonske regulative, koja reguliše oblast novčanih podrški, kako bi korisnici blagovremeno, sa propisanom dokumentacijom mogli aplicirati za određene vrste podrški. Ovo je naročito bitno u oblasti investicijskih projekta i ruralnog razvoja, s obzirom da nam i legislativa EU iz oblasti poljoprivrede u narednom periodu nameće sve veća ulaganja u ove oblasti,
10. obezbijediti kontinuiran inspekcijski nadzor nad provođenjem i realizacijom novčanih podrški, od nadzora u zasnivanju proizvodnji, preko nadzora u oblasti zakonitosti donošenja rješenja o ostvarivanju prava na novčanu podršku, do nadzora namjenskog utroška odobrenih sredstava.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede
Broj: 04/1-11-006746/25
Tuzla, 12.03.2025. godine

MINISTAR
mr. Fedahija Ahmetović